49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2195 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 – 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1908

7 ԱՂԼԻԱՍԻՈՒ 1324 – 23 ՐԻԱԼԻՊ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 38
CONSTANTINOPLE

Մանկունաց Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

منظومهٔ افكار ارمنجه يومى غزته‌سى
صاحب امتيازى : (اوهانس فريد)
ادره‌خانه‌سى! باب‌عالى جاده‌سنده نومره ۸۳

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
54, Պաղչէ Ալի Ճատէսի, 54

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մանաւոր պայմաններ

"ՄԱՍՈՒԼԸ ԱԶԱՏ Է ՕՐԻՆԱՑ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՄԻՋՈՑ"
(ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ՅՕԳ. 12)

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀՈՒՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՋԱԿԱՏԱԳԻՐԸ

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԿԸ ԹՈՂՈՒ ՈՐ ԻՐ ԵՐԲԵՄՆԻ ՍԻՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՆԱԽԱՏՈՒԻՆ

Պերլիներ Թակպլաք գերման թերթը ԹՈՒՐՔԻԱ վերնագրով խմբագրական մը ժէշ Օսմանեան Սահմանադրութեան վրայ խօսելով, միւս գերման թերթերուն նման գոհունակութիւն կը յայտնէ, և Թուրքիոյ ապագային համար լաւ կը տեսնէ եղածը։ Բնականաբար Գերմանիա չի կրնար հակառակիչ եղածին, մանաւանդ որ Օսմանցիք ինքնաբերաբար զգացին իրենց շահը, և քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ տեսնել ուզեցին իրենց երկիրը։ Հիմակ Գերմաններուն կը մնայ գործնականապէս ապացուցանել իրենց գոհունակութիւնը Թուրքիոյ նոր կացութեան մասին, և չափ մը դնել իրենց երբեմնի յաւակնութիւններուն, և հասկնալ թէ Թուրքիա Թուրքիացիներուն նշանաբանը այսուհետև բոլոր Օսմանցիներուն ալ նշանաբանը պիտի ըլլայ։ Վաճառականութեան, ճարտարարուեստի, յանձնակատարութեան ճիւղերուն մէջ Գերմանը ի վեաս բնիկ տարրին բացառիկ առանձնաշնորհումներ ունէին, և ճամբաներուն Հայոց առջեւ գոց ըլլալէն օգտուելով, մինչեւ իսկ գաւառները կը պաշտէին շրջուն փերեզակներու պէս, և իրենց չհասուն տեսակէտով կ'աչխատէին արժեցնել իրենց մենաշնորհները, զորս գիտէին ա՛յնքան վարպետութեամբ կորզել հին Ռէժիմին օրով, իրենք զիրենք բարեկամ ձեւացնելով Թուրքիոյ։ Խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնենք իրենց մինչեւ հիմակուան բարեացակամութենէն, և կը խնդրենք որ Թուրքիան գերմանական գաղթավայրի մը վերածելու իրենց ծրագիրը մէկ կողմ դնեն, և բնիկ հպատակներուն վայելել տան իրենց երկրին բարիքները։ Բայց Օսմանցիներն ալ իրենց կողմէ պարտականութիւն մը ունին. ա՛յն է՝ առաւելապէս նպաստել բնիկ վաճառական և ճարտարարուեստական տարրերուն, իրենց յանձնարարութիւնները ընել Հայ տուներուն. և աշխատիլ որ Օսմանցիութիւնը զօրանայ, բարգաւաճի և իր հին դիրքը վերստանայ։ Հերի՛ք որքան Գերմանները չահեցան։

Կառավարութենէն ալ կը խնդրուի որ շատ ժամանակ չանցուցած՝ ուշի ուշով քննութեան առնէ օտար ընկերութեանց չահագործութեան պայմանագիրը, տեսնէ թէ անոնք ինչ կերպով կը գործադրեն իրենց մենաշնորհները։ Կ'ըսուի թէ ծայրայեղ վերաբերմունքներ երեւան պիտի ելլան։ Ասիկա քաղաքական խնդիր չէ որ զանազան մեկնութիւններու առիթ ըլլայ, և կառավարութիւնը պարտաւորուած ըլլայ մեղմութեամբ և փափկանկատութեամբ վարուելու։ Ամէն ժամանակի մէջ կարելի է ընել ասիկա, կարելի է հաշիւ պահանջել և պայմանագրութեան ճիշդ գործադրութիւնը պահանջել։ Առեւտրական և հանրօգուտ չինութեանց նախարար Նորատունկեան էֆ.է այս մասին մեծ բան կարելի է ակնկալել։ Պատմութեան մը նայելով, Անատոլուի գերման երկաթուղիի ընկերութեան պաշտօնեաներէն պատգամաւորութիւն մը առեւտրական նախարարին դիմեր է, բայց գոհացուցիչ պատասխան մը չէ առներ։

Բայց դառնանք Պերլիներ Թակպլաքի — ի՞նչ գոհունակութիւնը յայտնելէ վերջ, գերման թերթը ձեռքի տակէ բաներ մըն ալ կը հասկցնէ Թուրքերը Անգլիացիներուն դէմ գրգռելու համար։ Պերլիներ Թակպլաք ուրախ է եղեր որ Թուրքիա Սահմանադրական եղաւ, —չնորհակալ ենք իրմէ— և թէ Գերմանիա մեծ գոհունակութեամբ կը դիտէ որ (գերման թերթը կը խօսի) Անգլիոյ հսկողութեան ներքեւ շարժող Տէրութիւններու տեսակէտին համաձայն է Օսմ. կառավարութեան ամբողջութեան պահպանումը։

Ո՜հ, անշահախնդիր Գերմանիա, դուն մինչեւ հիմա, դուն միայն Թուրքիոյ ամբողջութեան պահպանման ջատագով ես եղեր, և Անգլիոյ հսկողութեան տակ շարժող Տէրութիւնները հիմա միայն գերմանական տեսակէտին կը յարին եղեր։ Բայց կը հարցնենք մեր գերման պաշտօնակցին. Որո՞նք են Անգլիոյ հսկողութեան տակ շարժող Տէրութիւնները. արդեօք Ռուսիա՞ն, Ֆրանսա՞ն. բայց ինչո՞ւ Անգլիոյ խնամակալութեան ենթարկուած ըլլան եղեր այդ Տէրութիւնները. անոնք իրենց ուրոյն և որոշ քաղաքականութիւնը չունին. անոնք ինչո՞ւ Անգլիոյ հսկողութեան տակ շարժին։ Ջուրերը պղտորել կ'ուզէ Պերլիներ Թակպլաք՝ գերմանական ուռկանը տարածելու համար։ Պէտք էր ըսել զոնէ Անգլիոյ դաշնակից Տէրութիւնները. ասով թէ՛ քաղաքավարութեամբ շարժած կ'ըլլար և թէ չիտակ խօսք մը ըսած կ'ըլլար. քանի որ արդէն պիտ է իր ակնարկածը թէ այդ Տէրութիւնները Թուրքիոյ ամբողջութեան պահպանման կուսակից չեն եղեր ցարդ, որպէսզի լուսեցան իմացնէ Թուրքերուն թէ Գերմանիոյ քաղաքականութեան կը յարին հիմա միւս Տէրութիւնները (sic)։ Շիտակը կը հիանանք գերման թերթին — որ կէս պաշտօնական ալ է — այս չքնաղ տրամաբանութեան վրայ։

Աւելին կայ, մտիկ ըրէք։ Պերլիներ Թակպլաք, մեր սիրելի պաշտօնակիցը, քիչ մը մութ գոյներով Գերմանիան Թուրքիոյ բարեկամ ներկայացնելէ վերջ, սա նպատակաւորը(?) տողերն ալ կ'աւելցնէ. — «Մենք, գերմաններս, չենք հակառակիր որ Թուրքերը հիմակ այլևս իրենց միաքէն չհանեն Կապիթիւլեաց իրենց դէմ գործածուած մէկ բացատրութիւնը, և Թուրքերուն բարեկամ չեղող Անգլիացւոյ գործածած այն զայրագին բառը՝ զոր բացատրել կարելի չէ։»

Կը տեսնէ՞ք գերմանական ճարտարմտութիւնը Թուրքերը Անգլիացիներուն դէմ գրգռելու համար։ Ինչ ահաւոր բառ է եղեր այդ բառը, զոր Անգլիացիք Թուրքերուն դէմ գործածեր են, և կամ մեծանուն և անսահմանուն պետական մարդը՝ Կլատսթըն՝ գործածեր է Թուրքերուն դէմ։ Ըսէ՛ք, ո՛վ սիրելի գերման պաշտօնակից, ինչ է և ղեր այդ բառը. հին Ռէժիմին դէմ մեծ մարդը յանձն կը գոռար, կը ցուցնէր անդունդը՝ ուր պիտի գլորէր Թուրքիա բռնակալութեան օրով, վարպետորդի կեղծ բարեկամներու խօսքին անսալով։ Կլատսթըն հիւանդ կ'անուանէր հին Ռէժիմին Թուրքը. իրաւունք չունէր՞ Կլատսթըն հիւանդ ըսելու հին Թուրքիոյ, և Պերլիներ Թակպլաք կը սոսկա՞յ այդ բառը արտասանելու, որպէս զի... Թուրքերը չվիրաւորուին Անգլիոյ դէմ։ Ինչ փափկանկատութիւն։ Եւ կամ Պերլիներ Թակպլաք ակնարկո՞ւ կ'ուզէ Կլատսթընի արձակած չանկերուն հին Ռէժիմի չարդերուն, վայրագութիւններուն, երբ անոնց հեղինակներուն հացէին կ'ուղղէր անմարելի այլ իրաւացի տիրողներու։ Ասոնք Թուրքերուն դէմ նախատի՞նք են եղեր։ Բայց գերման թերթը կ. Պոլսոյ լրագիրներէն չի՞ կարդար, կ. Պոլսոյ մէջ եղածները չի՞ մտնար, և առանձի դէպքի մը կերպարանքը կուտայ Թուրքերուն դէմ իբր թէ Անգլիացւոց և Կլատսթընի բռնած ընթացքին, և այս բոլոր սխալները — չբերու համար սուտերը — ինչո՞ւ համար,— որպէս զի Թուրքերը գրգռուին Անգլիոյ դէմ։

Բայց թո՛ղ գիտնայ մեր սիրելի պաշտօնակիցը թէ Թուրքերը հիմակ իրենց իրական չահը Գերմաններէն չատ աւելի աղէկ գիտեն, և կրնան տրոշել հիմա թէ ո՞վ է եղեր իրենց ճշմարիտ բարեկամը, Գերմանիա՞ թէ Անգլիա, Պիզմարք ըսուած դիւանագէտը թէ Կլատսթընն անունով զանծալի Անգլիացին, ուղղամիտ և անկեղծ բարեկամը Օսմանեան Պետութեան, որուն անկումը կը գուշակէր հին Ռէժիմին օրով։

ԵՊ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ ԱՐԺԱՆԱՒՈՐ ԱՇԱԿԵՐՏ ՄԸՆ ԱԼ

Այսչափ հարուածներէն ինքզինքը խուսափուած կը նկատէ Պիթլիզի երեսփոխան՝ և Սկիւտար Ս. Կարապետի այժմու քարոզիչ՝ Եղնիկ (Խաչիկ) Վ. Գալիքեանը որու մասին ցարդ բան մը չի հրապարակուեցաւ լրագիրներուն կողմէ, պարտ անձին կը համարինք տեղն ի տեղն գրել։

Ո՛վ Օրմանեանի սան՝ որուն գաւառի մէջ չի կարենալ ի գործ դնելու վարութիւնները դուն զանոնք ի գլուխ հանեցիր ո՛վ դժբախտին սուդայէ, Պիթլիզ ոտքդ կոխածիդ պէս առաջին գործդ եղաւ ժողովրդեան կարծիքը շշոփրել եպիսկոպոսանալու համար (թերեւս որ մը պատրիարք ըլլայիր) և ժողովուրդը առաջին ժողովովը քեզ արժանի գտաւ։

Ասկից վերջը կ'սկսի քու չահատակութիւններդ. չէ՞ որ. պատուհաս մը եղար խեղճ ժողովրդեան, և ազգը կեղեքելու համար քու վրադ առիր Եկեղեցիի, Դպրոցի և Որբանոցի գործերը և 6 ամիս չի տեւեց քար ու քանդ ըրիր Եղիշէ Վ.ի այն քրտնաթոր արդիւնքը. չարութիւնդ սկսար իրարու մէջ որում ցանելով և արդիւնքը չուշացաւ, վաճառականներ իրարու հետ թշնամացան և վարնոց մարդիկը առաջ քշեցիր և ամէն կերպով պաշտպանեցիր որպէս զի բարբարոսութիւններդ առաջ տանիս ու աւաղ առիթը չուշացաւ։

Նշանաւոր յեղափոխական Պողոս (Պիզա) այն տտեսնները քաղաքն էր և իր ներկայութիւնը ծածուկ չէր քեզի. զայն հրաւիրեցիր Առաջնորդարան և հոն արժանավայել ընդունելութիւնով և ինքզինքդ թուդ ազատասէր մը ներկայացնելով, խօսքը դարձուցիր Սամսոն յեղափոխականներու վրայ, թէ քանի՞ հոգի են, ո՞ւր են ևն.։

Խեղճ Պիզան կարծեց թէ ճշմարիտ Հայու մը հետ է գործը, ամէն բան տեղն ի տեղը պատմեց. այս քննութիւնը երեք օր տեւեց և զինքը ճամբու դրիր։

Պիթլիզի կուսակալ (այժմու Տրապիզոնի պաշտօնական փոխանորդ) Ֆէրիտ փաշան որ նոր եկած էր քաղաք և կարծես թէ իր մեկ օգուտը կուտրած ապրելու մէջն էր, որ կը վախնար թէ հակառակ կուսակցութեան մը կը մատնուի, ո՛վ վատ մատնիչ, դեռնաքարշ չուն, դուն ճիշդ առիթը գտար գացիր մատնեցիր թէ Սամսոն մէջ կան 30 յեղափոխականներ, ոչ՞ք է զանոնք կոտորել։ Լսեցէք ո՛վ դաշնակիցներ, աւելին կայ։ Վա՛տ արարած, քու խրախոյսդ իրեն համար ատիճանի բարձրացման յարմար ժամանակ երկուքիդ մէկ կազմակերպեցիք բանակ մը 15 վաշտ զօրք և 10,000է աւելի բարբարոս քիւրտ և գացիք 30 հոգիի վրայ։ անատուածնե՛ր. բայց երբ չիբրեցաք անուշ մէկ մաղին դպչիլ. զրգռեցիք բարբարոսները որոնք իրենց յաղուրդը գտան կիներու, աղջիկներու և ինչքերու կողոպուտին մէջ։ Յեղափոխականները փախան և խեղճ ժողովուրդը զոհ գնաց, իսկ ձեր դիւաբնակ, կուրնալիք սչքերուն առջեւ կը պարզուէր այս հոգեխաչ տեսարանը, զոր անսարքեր կը դիտէիք։

Սամսոյ այս երրորդ ջարդը քու շնորհիդ եղաւ, այն անմեղ արիւնը կը պահանջնէ, Հայեր դեռ կը մնան՝ նա՞։

Կոտրածով քու փառաց գագաթնակէտը հասաւ 25 ոստիկաններով վերադարձաք Պիթլիզ, որ եղաւ ժողովրդեան դժբախտութեան ու լալու դարաշրջանը. պարապեցար Առաջնորդարանի նորոգութեամբ ուր պիտի կեռնակցէիր տարփուհիդ՝ Վերգուհիին հետ, և այն չէնքը որ լալու և ցաւի տուն էր պարզապէս, բոզանոց մը դարձուցիք։

Քու անխղճութեանց պատուար եղող և դիտողութիւն ընողները անմիջական կերպով բանտի խորշերն էին, ամէնքն ալ վաճառականներ. ասոնցմէ էր Պիթլիզի վաճառականներէն և տեղւոյն Մանգուռմէի գործակալ այն ազդասէր, ազատամիտ համբաւաւոր Սերովբէ էֆ.

Շաղիկեանը ոչ ուն 10 տարի առաջ բրած մէկ բարիքը (յեղափոխականներուն 500 ոսկի տալը) ո՛վ գիտէ որ արդանակէ է իմացար և վայրկենապէս մատնեցիր որ 50 ոստիկան տունը երթալով տանն ու վրայ ըրին և այն պատուտան մարդը Հայոց այն միակ յոյսն ու ապաւէնը իր զաւակներով մէկտեղ բանտ դնել տուիք։ Ասով յուսացիր գոցել այդ դաւդ և երկու քահանաներու միջոցաւ 2000 ոսկի գողցար իր տունէն։

Տղաքը 1ու կէս տարի բանտ քաշելէ վերջ ազատեցան, իսկ հայրերնին էրզրում աքսոր ղրկել տուիր 5 տարուան բանտարկութեամբ ուր մինչեւ հիմա կը մնար և առնուած հեռագիրին կը տեղեկանանք որ ազատուած է սահմանադրութեան շնորհիւ. տեսնենք իրեն ինչ պիտի պատասխանէք։

Յեղափոխականներուն դրամ տալը գէշ է եղեր ո՛վ յեղափոխականներ։

Տակաւին չարմնք. բայց վերջը չի դար. միշտ ուրիշ մը ալ. 20ալ տուական օճախներ մարեցէք վերջ սկսար բռնակալութեան. ստիպեցիր ժողովուրդը որ հեռագրով Հայրիկէն Եպիսկոպոսանդ խնդրէ և ընդունուեցաւ. բայց վախցար երթալու մի գուցէ չաթալ թաղ գլուխդ դնելու տեղ, գնդակը ուտես։

Մատնութիւններդ անթիւ են որոնց ժուռնալը փոխանակ քու ստորագրութեամբդ խրկելու՝ Առաջնորդարանի ինքիով կը կնքէիր, զոներուդ առիթ ճաշած արիւնին ու արդարին կարեւորութիւն չէիր տար ո՛վ Օրմանեանի չար ժառանգ, և անոր պէս կ'ըսէիր. «Ես արդարի չեմ հաւատար, դիրք պէտք է չնեմ»։ Ո՛վ սովալուկ հայակեր գայլ, արդեօք Հայ արիւնի մէջ ոտքերով և դիակները կոխոտելո՞վ քեզի դիրք պիտի չնեիր։

Հայ և Թուրք կիներ և աղջիկներ ալ մեռած էին քու և Ֆէրիտ շուն ճիրաններուն մէջ. դուն չէի՞ր աշխարհակամի հաղուստով գիշերները տուները պտտողը. բայց փրկութեան յոյս մը եղաւ խեղճերուն երբ սատանայի խորհուրդով ելար Պոլիս եկար, պահելով նաև պաշտօնդ, իսկ Վերգուհիդ զոր հետդ Պոլիս պիտի բերէիր, Տրապիզոնի մէջ չի յաջողեցար անցընել. ուստի ետ դրկեցիր, և բռնի տուած առաջնորդական ամսականդ բաւական մը կը դրկէիր, և անիկա շատ լաւ կ'ապրէր. թէև ախտած էր քեզմէ գատ մէկը չի սիրել, բայց հիմա կարծեմ զօրքերուն գիրկն է։

Գանգատագիրներն ալ սկսան ետեւէդ տեղալ որոնք ստորագրուած էին (կնամ ըսել) Ֆէրիտին կատարութիւն ըրած կիներէն։ Բայց աւաղ որ ժողովը գործը յանձնեց ցնդածի մը որ ժողովի բերեով ըսաւ լրագիրներուն թէ «սերիւրանքներ են». ո՛ղ Մանկունի, ինչպէս աչքերդ չկուրցաւ, լեղադ չի պատանձեցա՞ այսչափ ճշմարտութիւնը եղծելուդ համար։

Շատ գրելիքներ կան. սակայն հիմակուան համար այսչափ. արդէն քու մասին գրուածները ճամբան են։

Ընդհանուր Պիթլիզցիներու, Մուշեցիներու և Սասունցիներու կողմէ կը խնդրեմ Սկիւտարի այն պատուական երիտասարդներէն որ բռնեն և դուրս նետեն այս շունը որուն ձեռքէն վատութիւն մը չէ մնացեր որ եղէ, և իր զարշահոտ բերանով մաքուր ձեռք մը կ'արատաւորէր (յանձին Դուրեան Սրբազանի) Վարդավառի օրը, և իր արիւնախմամ ոտքերով բեմէն Ազատութիւն կը ճառէ. ո՛վ Սկիւտարի եղբայրներ վարեցէք այդ օձը եկեղեցւոյ գլխէն։

Սատոյ Պիթլիզցի

ԱԻԵՏԻՍ ՔԶՆ, ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՏԻՐԱՆ ՂԱՐԱՕՂԼԱՆԵԱՆ
ՄԱՏԹԷՈՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՀԱՒԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՅ

Այսօր Ազատութեան փառապանծ դրօշին տակ թուրք, հայ, յոյն, հրէաներ անխտիր զիրար կ'ողջագուրենք և եղբայր կ'անուանենք զիրար, ու կը խոստանանք հաւասարութեան հորիզոնին տակ ձեռք ձեռքի և փրկ. սրտի տալով պաշտպանել երկրին չարը ու առաջ մղել զայն, որուն մէջն է մեր կեանքը։

Բայց վարչական գործերու մէջ նոյն չկրմեռանդութիւնը չենք գտներ դժբաղդաբար. առաջին, Սահմանադրութեան ոգիով որ հաւասարութիւն կը նշանակէ պէտք է որ երկրին զիւորական և քաղաքական այժը նոյն երկրի զաւակներէն կազմուի առանց կրօնի խարութեան՝ հիմ ունենալով միայն թիւի համամատութիւնը։ Իսկ այժմ վարչական պաշտօնէութեան մէջ հայ պաշտօնեայ մը ներմուծուած չէ բնաւ։ Երկրորդ քաղաքական ոգիկատութեան որ զինուորականութեան մէջ մաս կը կազմէ պէտք է որ ժողովրդեան թիւին համամատութեամբ առնուի։ Մինչդեռ այսօր հայ և ուրիշ ազգէ ոստիկան մը չառնուեցաւ երբէք. մինչեւ իսկ կարգ մը սրիկայ լրտեսներ որոնք մերթ ոստիկանական դիմակին և մերթ քաղաքացիական քօղին տակ կը կեղեքէին ժողովուրդը, այսօր լրտեսութենէ ոստիկանութեան փոխանցուած են, ինչ որ բարովին հակառակ են Սահմանադրութեան ոգիին, և այդ հոգիով պիտի հսկեն մեր պահպանութեան վրայ. հետեւաբար, սխալ է այս դատութիւնը և վատահութիւն չի ներշնչեր մեզի։

Երրորդ, Իրատէ մը պէտք է որ 24 ժամ չանցած գործադրուի անպապաղ, և յետաձգողը պատասխանատու է խստիւ. մինչդեռ հայ գործադրութիւնները կուսակիցներ բացարձակապէս կը հակառակին անոր և 20 օրէ ի վեր կը յետաձգեն բանտարկեալներու արձակումը. ուրեմն ինչո՞ւ համար այդ կուսակիցները պաշտօնակ չըլլային և ձեռքեր ոտքեր չդնեցան ոչ՞ ոչ՞ ուրիշ ոչ՞ ոչ՞ չպատժուէր իրեւ օրինակ այլոց։

Կ. ՍՕԼԱԽԵԱՆ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Երուսաղեմէն 26 Յուլիս միւով հետեւեալները կը հաղորդեն.—

Հակառակ իր մեծանուն Հօր՝ հոյակապ գլուխէս Բէմալ պէյի ազատասական գաղափարներուն, Երուսաղէմի Միւթէսարրիֆ Ալի-Էքրէմ պէյ՝ մինչեւ երէկ (Յուլիս 25, այսինքն, «Գանտէի Էսասի»ի հրատարակութենէն՝ տասն և չորս օրեր յետոյ) չէր ընդուներ Սահմանադրութիւնը, և ամէն քոնութիւն ի գործ կը դնէր և պատուհասել կը սպառնար ցոյցեր պատրաստողներուն։

Տեղւոյս Թալամ և Քրիստոնեայ ազգերը՝ Ն. Վսեմութեան դէմ հեռագիր քաշեցին Պոլիս։ Բայց ան հեռագիրը կ'արգիլէր։ Շատերը նեցիա կը զրկէին և անկից զ պէնել կուսային, որոնց հետեւանքով երէկ յանդիմանական հեռագիր եկած էր իրեն Պոլսէն, և պատուիրուած ինչ ալ ատ, որպէս զի ամէն ոք ազատորէն կարենայ ցոյցեր ընել ու կոչմակերպել։

Այսօր ժողովուրդը սկսաւ խումբ խումբ պատուներ կատարել դէպ ի զօրանոցը, կառավարութեան դուռն և այլ տեղեր։

Իսկ Հայ ժողովուրդը և միաբանութիւնը դրօշակներ ի ձեռին նոյնը ըրին «Արիք Հայկազունք» և այլ երգեր գեղգեղելով։ Վերադարձին Պատրիարքարան Ս. Պատրիարք Հօր՝ և հուսկ յետոյ Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազանի բնակարանին առջեւ համակրական չունդալից ցոյցեր ըրին երգերով և բանախօսութիւններով։

Ս. Պատրիարքը և Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազան օրհնեցին։

Երեկոյին մինչեւ կէս գիշերի մօտ, խրախճանութիւններ և լուսաւորութիւններ տեւի պիտի ունենան, որոնց համար մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են։

Մինչեւ ամսոյս 23ի օրը՝ Միւթէսարրիֆ պէյը կը դիմամակեր Ն. Ամենապատուութեան անցագիրը տալ, առարկելով թէ՝ իրեն համար Պոլիս հրաւիրուած է։ Արդէն Ն. Սրբազանութիւնը՝ բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արդարութեան և Ներքին գործոց նախարարներուն հեռագրաւ բաղաքած էր, չեչնելով կրկին լրտեսներ դրուիլը իր վրայ. Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազան, երէկ (յուլիս 25) հեռագրեց Պոլսոյ Հայ և օտար թերթերուն, ի մասոյ Երուսաղէմին մեկնիլը ծանուցանելով։

Տեղացի Հայ ժողովուրդը կ'ուզէ բացառիկ պատիւ մը ընել, պատգոյ կարգի կառախումբով ճամբելով զինքը, որուն համար իրենց մէջ հանգանակութիւն ընել ձեռնարկած են։ Ն. Ամենապատուութիւնը Երուսաղէմ պիտի մեկնի Օգոստոս 5ին, և հետեւեալ օրը՝ ֆրանսական չոգենաւով պիտի մեկնի Յոպէէն և Պոլիս պիտի ժամանէ օգոստոս 13ին չորեքշաբթի երեկոյ։ Տ. Մատթէոս Սրբազանին ուղեկից կարգուած է Տ. Յարութիւն Պատրիարք Հօր կողմանէ և ի դիմաց միաբանութեան, Տնօրէն ժողովոյ անդամներէն՝ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Նշանեան, և Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. Խարախանեան՝ իր աքսորակից ընկերը։ Կը յուսացուի որ օգոստոս 11ին, կէս օրէն յետոյ Զմիւռնիա հասնին։

Եաֆայէն պիտի դրեմ Ն. Սրբազնութեան մեկնելու մանրամասնութիւնները, և Եաֆայի վանքին մէջ կատարուելիք հանդէսները և խրախճանութիւնները։

Մ.

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐՔ ՄԸ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ ԳՐԳՌԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Սթամպուլի Կ. Պոլսոյ Թղթակիցը այս վերնագրով հետեւեալը կը գրէ իր թերթին.—

Կ. Պոլսոյ ամէնէն հին և ամէնէն պաղարիւն Եւրոպացի բնակիչներէն մին ըսաւ ինծի այսօր թէ Եւրոպա հիմակ իսկ տակաւին չէ ըմբռնած Թուրքիոյ ներկայ յեղաշրջութեան մեծութիւնը, բայց թէ սրիկա զարմանալի չէր, քանի որ հոս ապրողներէն և անանողները կարող չէին որոշ դաղափար մը կազմել անցած դարձածին վրայ։ Մէկ օգուտն դէպքերը բոլորովին վեր ի վայր չրջեցին նախորդ իրիկուան խորհուրդները, և արդարեւ անկարելի էր ըսել թէ վաղուան օրը ինչ պիտի բերէ։ Մինակ ստոյգ իրողութիւնը սա՛ է թէ ներկայիս բարեկարգական կուսակցութիւնը բացարձակ տէրն է Կ. Պոլսոյ կացութեան, և Սուլթանը հասկցած է թէ դիմադրութեան ոչ է փորձ թէ՛ յոռի է և թէ անօգուտ։ Ասիկա առաջին անգամ հասկցաւ Ուրբաթ օրուան յիշատակելի դէպքերը, որ յաջորդեց Յանմանդրութեան հռչակման եշ.ին։ Ուրբաթ օր թերթերուն մէջ կարճ հատուած մը ծանոյց կայսերական իրաւէն, բայց հանրութիւնը հազիւ հազ հասկըցաւ անոր նշանակութիւնը։ Բացատրելու գործը չարժան վարիչներուն վիճակեցաւ, և յատկապէս ընտրեալ ատենապահներ կատարելով և հետեւանքներուն չրջանը ըրին ժողովուրդին պատմելու եղածին նշանակութիւնը։ Բերայի Մեծ Պողոտայէն վար տրժգոյն, դիմար մարդ մը միսմինակ կառքին մէջ ճնշած քանի մը եարտա տեղ կը կենար ամէն անգամուն և կը քարոզէր։

Անգլիացի մը ըսաւ ինծի թէ քանիցս ակամատես եղած է ֆրանսական և գերմանական խուժանին իրարանցումներուն, և անոնց ամէնէն պերճախօս ատենաբանները լսած է. բայց սա՛ ժէօն Թուրքն աւելի ազդեցիկ և արդիւնաւոր ատենաբան տեսած չէր։ Իր ճառերը հազիւ հինգ վայրկեան կը տեւէին, բայց լաւ ընտրուած հատուածներով կ'արբեցնուէին, հատիկ հատիկ, և տեղ տեղ կենալով, որպէս զի ունկնդիրները ժամանակ ունենան իր ըսածները կշռելու։ Բրիտանական դեսպանը, և ամէն քոնութիւն ի գործ կը դնէր և պատուհասել կը սպառնար ցոյցեր պատրաստողներուն։

Տեղւոյս Թալամ և Քրիստոնեայ ազգերը՝ Ն. Վսեմութեան դէմ հեռագիր քաշեցին Պոլիս։ Բայց ան հեռագիրը կ'արգիլէր։ Շատերը նեցիա կը զրկէին և անկից զ պէնել կուսային, որոնց հետեւանքով երէկ յանդիմանական հեռագիր եկած էր իրեն Պոլսէն, և պատուիրուած ինչ ալ ատ, որպէս զի ամէն ոք ազատորէն կարենայ ցոյցեր ընել ու կոչմակերպել։

Այսօր ժողովուրդը սկսաւ խումբ խումբ պատուներ կատարել դէպ ի զօրանոցը, կառավարութեան դուռն և այլ տեղեր։

Իսկ Հայ ժողովուրդը և միաբանութիւնը դրօշակներ ի ձեռին նոյնը ըրին «Արիք Հայկազունք» և այլ երգեր գեղգեղելով։ Վերադարձին Պատրիարքարան Ս. Պատրիարք Հօր՝ և հուսկ յետոյ Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազանի բնակարանին առջեւ համակրական չունդալից ցոյցեր ըրին երգերով և բանախօսութիւններով։

Ս. Պատրիարքը և Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազան օրհնեցին։

Երեկոյին մինչեւ կէս գիշերի մօտ, խրախճանութիւններ և լուսաւորութիւններ տեւի պիտի ունենան, որոնց համար մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են։

Մինչեւ ամսոյս 23ի օրը՝ Միւթէսարրիֆ պէյը կը դիմամակեր Ն. Ամենապատուութեան անցագիրը տալ, առարկելով թէ՝ իրեն համար Պոլիս հրաւիրուած է։ Արդէն Ն. Սրբազնութիւնը՝ բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արդարութեան և Ներքին գործոց նախարարներուն հեռագրաւ բաղաքած էր, չեչնելով կրկին լրտեսներ դրուիլը իր վրայ. Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազան, երէկ (յուլիս 25) հեռագրեց Պոլսոյ Հայ և օտար թերթերուն, ի մասոյ Երուսաղէմին մեկնիլը ծանուցանելով։

Տեղացի Հայ ժողովուրդը կ'ուզէ բացառիկ պատիւ մը ընել, պատգոյ կարգի կառախումբով ճամբելով զինքը, որուն համար իրենց մէջ հանգանակութիւն ընել ձեռնարկած են։ Ն. Ամենապատուութիւնը Երուսաղէմ պիտի մեկնի Օգոստոս 5ին, և հետեւեալ օրը՝ ֆրանսական չոգենաւով պիտի մեկնի Յոպէէն և Պոլիս պիտի ժամանէ օգոստոս 13ին չորեքշաբթի երեկոյ։ Տ. Մատթէոս Սրբազանին ուղեկից կարգուած է Տ. Յարութիւն Պատրիարք Հօր կողմանէ և ի դիմաց միաբանութեան, Տնօրէն ժողովոյ անդամներէն՝ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Նշանեան, և Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. Խարախանեան՝ իր աքսորակից ընկերը։ Կը յուսացուի որ օգոստոս 11ին, կէս օրէն յետոյ Զմիւռնիա հասնին։

Եաֆայէն պիտի դրեմ Ն. Սրբազնութեան մեկնելու մանրամասնութիւնները, և Եաֆայի վանքին մէջ կատարուելիք հանդէսները և խրախճանութիւնները։

Մ.

պանատունը առաջնորդող փողոցին անկիւնը խուն բազմութիւն հաւաքուած էր, և Պէյքերի վաճառատան դիմացը կառքը չէր կրնար առաջ երթալ։ Երբ ճառը վերջացուց՝ մարելիք եկաւ վրան, բայց քառորդ ժամ վերջ նորէն կենդանացաւ և իր ճառան չարունակեց։ Թաքսիմի պարտէզին մէջ ժողովուրդը ներս կը խմուէր առանց վճարումի։ Ամէնքն ալ ներս կը մտնէին, ծախքը կը վճարէր Ցուսոյ փաշայի զաւակը։ Ցուսոյի անունը միշտ պաշտելի եղած է, և ըմբշնման երիտասարդ Ցուսոյդի մոլեգին ծափերով ողջունուեցաւ երբ բեմ ելաւ իր ճառը խօսելու։ Իրեն յաջորդեց Հայ մը և յետոյ Յոյն մը։ Այդ օրը խուն բազմութիւն մը եղաւ։ Այդ օրը խուն բազմութիւն մը եղաւ։ Ամէնքն ալ կ'առաջնորդէ, մինչև որ ա՛լ տեղ չմնաց շարժելու։ Զորքերը շրջակայ բարձունքները գրաւած էին, և ամէնքն ալ կ'աղաղակէին որ Սուլթանը երեւնայ որպէս զի շնորհակալ ըլլան իրեն։ Բայց Ն. Վեհափառութիւն տակաւին կը դժկամակեր անձամբ երեւնալու և խոստովանելու զայն՝ զոր իր ձեռքը ստորագրած էր։ Կ'ըսուի թէ Զէքի փաշա խորհուրդ տուաւ թնդանօթները գործածել և հրապարակը մաքրել, բայց բարեբախտաբար մերժուեցաւ այս չար խրատը։ Քոմիթէն ամէն մէջոց ձեռք առած էր, և իսկոյն Բերա պիտի գրաւուէր և պաշտպանուէր ձիւսոր և թնդանօթաձիգ զօրքերէ։

«Կեցցէ Փաշիան։»

Ամառնային տաք իրիկուան ստուերները ինկան ցերեկուան խառնամբոխին վրայ, բայց տակաւին ամբոխը կը մերժէր տեղէն շարժիլ առանց իրենց Սուլթանին երեսը տեսնելու։ Ջուր կ'ուզէին, բայց Զէքի կ'արգիլէր պուտ մը ջուր անգամ տալ։ Տասներկու ժամեր անցան, և ժամը տասն էր երբ Քօմիթէի անդամներէն ոմանք հասնելով պահանջեցին որ Վեհափառը երեւնայ։ Պատասխան տրուեցաւ թէ յոգնած է և պառկիլ գացած է։ Անմիջական ունկնդրութեան մը համար պահանջումը կրկնուեցաւ և Սուլթանը պատգամը ելաւ։

Պահանջուեցաւ որ երդնու Սահմանադրութեան վրայ, բայց պատասխանեց թէ կը խոստանայ պահել զայն, սակայն չերդուրնար, որովհետեւ պրոգրամները կրնային պարտաւորել ինքզինքի երդում մը։ Քիչերը միայն լսեցին ասիկա, և ամբոխը կարծելով թէ երդում ըրած էր, աղաղ ասպարէզ տուին իրենց ուրախութեան պոռթկումներուն. «Կեցցէ՛ Փասիշահ։ Կեցցէ՛ Սահմանադրութիւն», և այսպէս ցրուեցան։ Կ'ըսուի թէ այդ պահուն Քօմիթէն պահանջեց պալատական շնորհուանքներուն ցրումը, և թէ Վեհափառը զանոնք ամէնքը իր մօտ կանչելով, ասիկա բաւ իրենց։ Բնականաբար շնորհուանքները հարցուցին թէ իրենք ինչ պիտի ըլլան։ Վեհափառը փոխանակ պատասխանելու ուսերը թօթուեց։ «Բայց մահվէնիա է ասիկա Վեհափառ Տէ՛ր», ըսին շնորհուանքները։ Վեհափառը դարձեալ թօթուեց ուսերը։ Վարպետորդի շնորհուանքները կայսրը այս չարժումը այնպէս մը մեկնեցին թէ փախչողը կ'ազատի, քանի որ տակաւին ժամանակ կայ, քանի որ իրենց տէրը չէր կրնար այլեւս պաշտպանել զիրենք։ Սակայն անոնցմէ շատերը անկարելի համարեցան ասանկ բան մը և պատիժը կրեցին։ Երեկ Զէքի փաշա մարդ ղրկեց Թանինի խմբագրատունը թէ կը փափաքի տեսնել խմբագիրներէն մին։ Անոնցմէ մին պատերազմական պաշտօնարանը գնաց, և կը նկարագրէ թէ ի՜նչ վիճակի մէջ դտաւ Զէքի փաշան, ծովային նախարար Հասան Բեմի փաշան, Պալատական Ս. քարտուղար Թահսին փաշան, ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշան, քաղաքական Բէշիր փաշան, ամէնքն ալ փոքրիկ սենեակի մը մէջ, և կծկած իրենց անկողիններուն վրայ, որովհետեւ աթոռ չկար։ Ուրիշ սենեակի մը մէջ էին պատերազմական նախարար Բիզա փաշա, Արաբ երաշանան Էպալ Հուստա և իր զաւակը, և ուրիշ մէկ-երկու հոգի։ Դրէթէ յիսուն քառակուսի եարտայի մէջ էին ա՛յն մարդիկը, որոնց մէկ խօսքը մինչև հիմա կը բաւէր ամէն օրէնք ոտնակոխ ընելու, և իրենք իսկ օրէնքի ամբողջ Օսմ. Կայսրութեան մէջ։

Երլտրղի Սվինքոր Թահսին— բոլոր ամենամութ գաղտնիքներու լուռ հանդուրմանը—պրոխոր անգամ վեր չառաւ իմրգարին ներս մտած ատենը, և բառ մը իսկ չարտասանեց։ Բոլոր միւս լանտարկեալները ամենամած վհատութեան մէջ էին, բաց ի երաշամայէն, որ պնդեց թէ ինք ի՜նչ որ կը քաշէ Իդզէի փաշային երեսէն է, որուն հետ բնաւ աղէկ չէր երթար։ Զէքի փաշա, որ ամբաստանուած է թէ բարեկարգութեանց և Սահմանադրութեան ամենամեծ հակառակորդն է, հիմա կը յայտարարէ թէ ուրախ է որ նոր դարաշրջանի մը բացուեցաւ և թէ բոլոր թերութիւնները հին Ռէժիմին կը վերագրուին։ Ներում կը խնդրէ ժողովուրդէն, և կը խնդրէ որ ընդունին 5000 անգլ. ոսկիի նուէրը, զոր կ'ընէ երկու նոր յաձախաւորու շինութեան հանգանակութեան համար։ Ընդունուեցաւ իր նուէրը, և դրամը վճարեց Քոէտի Լիոնէն։ Թանինի խմբագիրը կ'ըսէ թէ ուրիշներուն հանդէպ, հայրենիքին հանդէպ հանդիսաւոր բոլոր իրենց ահաւոր սխիրներուն հակառակ, չկրցաւ զսպել արգահատանքի զգացում մը, տեսնելով այս գոռոզ ծերերը որոնք այնքան նողկալի խեղճութեան մը ենթարկուած են, և թուրք նկարագրին բնաձին վեհութիւնը լաւ կը բացատրուի հին բռնաւորներուն շնորհազրկութեան վրայ մամուլին մեկնութիւններուն մէջ։ Ամէնէն աւելի նողկանք կ'առթեն փախստականները. բայց Աղատականները կը յայտարարին թէ պիտի չթողուն որ անոնք օգտուին իրենց յափշտակած աւարէն, և գաղտնի գործակալներու միջոցաւ անոնց գործը պիտի լմնցուի։ Ուրիշներ ալ իրենց տաններուն մէջ հսկողութեան տակ առնուած են, որպէս զի խուժանը Լինչի օրէնքով չի սատկեցնէ զանոնք։

Այսպիսի կարգադրութեան մը ո՛ր սատիճան անհրաժեշտ ըլլալը մէկ երկու օր առաջ տեսայ Պէյքիքթաշի մէջ։ Ամբոխ մը եկաւ երգելով և պոռալով փողոցները, և մէջերին կը գտնուէր ծեր Արաբ մը երկայն պարեգօտ մը հագած, կանանչ ալարխա մը փաթթած ֆէսին վրայ։ Նիհար և ձառադէմ մարդ մը, սարսափի հոգեվարքի մէջ, որուն առջեւէն կը տարուէր կախաղան մը, և ամբողջ ճամբուն երկայնքը կը ծեծէին, կ'աքացէին և կը հայհոյէին։ Բնիկ ատրճիլ մը կամ պղտղաչեր մը կը նմանէր աւելի քան թէ պաշտական բռնաւոր մը, որ ակից առաջ սարսափ կ'ազդէր։ Ասիկա Եահեա փաշան էր, որ կը պարծենար թէ «ապատամբութեան սերմերը արմատախիլ պիտի ընէ»։ Ուրիշ խօսքով, այս Եահեա ըսուած արարածը Երլտրղի գաղտնի տանջանքներուն սենեակին պետը կամ մեծ հաւատաքննիչն էր։ Մեծ դժուարութեամբ քանի մը ոստիկաններ եւ զինուորներ փրկեցին զինքը անմիջական մահէ և պահակոց տարին։ Սենեակներ կը լեցուին նկարագրելու համար նոյնօրինակ տառապանքի միջադէպեր։ Զարմանալի է որ բնաւ գէշութիւն չի պատահիր, ո՛չ գինովութիւն կայ, ոչ կռիւ, և օրինակելի քաղաքավարութիւն մը յաջորդած է զինուորներուն, ոստիկաններուն և տարին դասակարգերուն սովորական վայրագութեան։

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԸ

Սապահ Պիթլիսի թերթէն արտատպած է հետեւեալ հատուածը.— «Ոստիկանութեան օրադրութիւններէն և պաշտօնական զեկուցումներէ կը հասկցուի որ շնորհիւ Վեհ. Կայսեր, այս շաբթու ալ կոստակալութեան ամէն կողմը հանրային ապահովութիւնը և առողջութիւնը կատարեալ է և բոլոր հպատակները կ'աղօթեն վասն կենաց Վեհ. Կայսեր իրենց երջանկութեան և ապահովութեան համար։»

Այս տողերէն վերջ Սապահ կ'աւելցնէ.— «Այս հատուածը հրատարակուած է Թուրքիոյ մէջ ապատութիւնն հռչակուելէն ճիշտ 20 օր վերջ հրատարակուած թերթի մը մէջ։ Ազատութիւն ձեռք բերինք այսօր, կ'աղաղակենք թէ անցեալը մոռնանք, բայց դարձեալ «Շնորհիւ... կուսակալութեան ամէն կողմն անդորրութիւնն և հանրային առողջութիւնն ապահով է»ի նման հատուածներ կը կարդանք։ Այդ հինցած բանաձեւերէն, այդ կեղծաւորական բացատրութիւններէն չկ'ելնի փրկութիւնը, այս կեղծ և սուտ խօսքերը մէկ կողմ չկ'ելնի դէնք։ Արդեօք Աստուած առողջ դատողութիւնէ և ուղիղ տրամաբանութիւնէ զրկեց մեզ։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ շնորհիւ...ի հանրային առողջութիւնը կ'ապահովուի։ Մարդ երբ սա հոգը խառն ուտելիքներով լեցնէ և ասոր հետեւանքով տենդերու, փորհարութեան, էնգիլիէնցայի և սուտմքսի սկարութեան ենթարկուի ու հիւանդանայ, կայսրը ի՞նչ ընէ այս վիճակին և հիւանդութիւն գոյութիւն ունենալու ու չունենալու պարագային կայսրն ի՞նչ կրնայ ընել։ Այ սակէ վերջ մեր գրելիքն ուղիղ դատողութեան և ճիշտ խորհրդածութեան արդիւնք պէտք է ըլլայ և մեր գրիչէն անբնական և անբանաւոր տողեր պէտք չէ որ ելլեն. պէտք է զգուշանանք այս հնօրեայ գաղափարներէն և վարքի սկզբունքներէն։ Բաղձալի է որ բռնապետական շրջանի յիշատակներէն ոչ մէկը մտքի առջեւ բերենք և այդ ցաւերը գոնէ այս կերպով մոռնանք։ Վերադրեալ տողերը հրատարակող թերթը կուսակալութեան պաշտօնաթերթն ըլլալով, չկարծենք թէ պարտաւոր պէտք է ըլլայ այս կարգի պաշտօնական բա,ատրութիւններ գործածելու։ Զեռք բերուած ազատութիւնն Օսմանցիներուն մէկ մասին յատուկ չէ, այլ ընդհանուր Օսմանցիներուն կը վերաբերի, հետեւաբար թերթը կառավարութեան հսկողութեան ներքև գտնուելէն չի հետեւիր որ դատապարտուած է այն կարգի բացատրութիւնները գործածելու։ Այսօր կառավարութիւնն ալ աղատ է, բռնութեան ենթակայ չէ։ Պաշտօնեաները պատասխանատու են, այլ ոչ դատապարտեալ և այս պարագան Ազատութեան պահանջն է։»

ՄԱՀԼԻԻ, ԷՎԴԱՖԵՐԻ.—

Կայս. Իրատէ մը հրատարակած է որ կայսերազուն իշխանութիւն և պալատական պաշտօնատարներէ կարգ մը անձնաւորութեանց շնորհուած 29 հատ և չորս միլիոն երկու հարիւր քառասուն և վեց հազար հարիւր դրշ. արժէքով մահուիլները՝ իրենց վագֆի անուան վերադարձուին։ Այս մասին հարկ եղած գործողութիւնը կը կատարուի։

ԲԱՏԱՐԿԵԱԼ ՓԱՇԱՆԵՐԸ.— Բանտարկեալ Մէմտուհ և Բէշիր պիտի աքսորուին Էնկիւրիս, Հասան Բամի՝ Սելանիկ, Հապիպ և Նէճիպ Մէլհամէ՝ Պէրութ, Էպուլէիմա և տղան՝ Գոնիա, Թահսին՝ Էնկիւրիս, Ակահ և Ահմէտ՝ Մանասդիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ.—Յոյն լրագիրներու նայելով, Սոֆիայի մէջ կազմուեր է Բօմիթէ մը, որ կ'աշխատի գաղտնկէց ընել իշխան Ֆէրտինանտը, նկատելով որ անիկա երկրկոս ընթացք բռնած է Թուրքիոյ դէմ։

ԿԱՑՍԵՐ ԹԻԿՆԱՊԱՀՆԵՐԸ.— Կայսեր 390 թիկնապահներէն 30 հոգի միայն պիտի ձգուին, և մնացեալները բանակին մէջ պիտի առնուին։ Առջի օր 70 թիկնապահ ճամբուեցաւ։ Սուլթան Ապտ-իւլ-Մէճիտի օրով արդէն չատ քիչ էին թիկնապահները։

ՕՍՄ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՔՕՄԻԹԷՆ կը ծանուցանէ թէ իր կողմէ գործի մը համար կառավարութեան մօտ ղրկուելիք անձերը անպատճառ յանձնարարագիր մը պիտի ունենան՝ իրենց պաշտօնը հաստատող։ Զունեցողներուն յայտարարութիւնները ու պահանջումները բնաւ նկատողութեան պիտի չառնուին։ Նաև այդ կարգի անձեր կառավարութեան կողմէ յանդիմանուելով օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին։

ՊԱՇՏՕՆ.—Սրվաղի նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Պաղատաի Նախորդ կուսակալ Հաղիմ պէյ։

—Էվգաֆի պաշտօնարանին մէջ նոր կազմուած վարչական Խորհուրդին նախագահ անուանուեցաւ Նոյն Խորհուրդին նախորդ անդամներէն Ագիզ պէյ, իսկ անդամ անուանուեցան Նուրի, Մահմուտ ու Զիեա պէյերը և Սալիա էֆ.։ Նոյն նախարարութեան օգնական անուանուեցաւ Էվգաֆի մէջթուզմի Մէհմէտ Նազիֆ էֆ., որուն յաջորդեց ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներու դիւանին Տնօրէն Շեվգը պէյ։

—Անվէրսի օսմ. Հիւպատոս անուանուեցաւ Մարսիլիոյ օսմ. ընդհանուր հիւպատոսարանին փոխ-հիւպատոս Ճէլալ պէյ, որուն յաջորդեց Պոմպէյի նախորդ օսմ. փոխ-հիւպատոս Մահմուտ պէյ։

ԻՇԽԱՆ ՍԱՊԱՀԷՏՏԻՆ Թուրք գործիչներու պարագլուխներէն մին, մէկ քանի օրէն Պոլիս կուգայ։ Սապահէտտին պէյ իր հետ կը բերէ իր հօր՝ հանգուցեալ տամատ Մահմուտ փաշայի ճաճիւները որոնք Բարիզ, Բէռլին-Շեղի գերեզմանատունը կը գտնուին։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ կողմէ հետեւեալ զեկոյցներն եղած են.— Կրկին անգամ ծանուցուեցաւ առ որ անկ է թէ որոշեալ ժամանակին չփակուող զինեասունները, բարեկարգութեան հակառակ արարքներու պատճառ եղող հանրատուններու և անպարկեշտ կիներու մասին օրէնքին տրամադրութիւններն ամբողջապէս պէտք է գործադրել։ Խաղամոլութիւնը պէտք է խստիւ արգիլել ամէն կողմ և խաղատուններու մասին օրէնքին տրամադրութիւնները կիրարկել, երգչիկ սրճարաններն և ժողովրդական պարահանդէսները կէս գիշերին փակել, թոյլ չտալ որ անհատ մը ուրիշ անհատի վրայ յարձակի, այդ տեսակ արարքի մը և հանրային անդորրութիւնը ուխաղաղութիւնը խանգարել ձեռնարկողները խիստ ձերբակալել և օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկել։

** Մէկ քանի ընկերութեանց ու վարչութեանց գործաւորները գործադուլ ըրած ըլլալով, ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղերը որ ոստիկանութեան պաշտօնեաները խրատեն զանոնք և հրաւիրեն իրենց գործերուն վերականգնելու, իսկ անսաստելով յարձակումի մը ձեռնարկողները ձերբակալուին և օրէնքին տրամադրութեանը ենթարկուին։

** Իմացուելով որ Սկիւտարի և Պէյլօզլի մէջ ա՛ռ ու՛ ան յարձակում պիտի կատարեն մէկ քանի անձնաւորութեանց բնակարաններուն վրայ, ծանուցուեցաւ պէտք եղած տեղերը որ պաշտօնեաներ դրկուին նոյն վայրերը և յարձակումի մը բացարձակապէս տեղի չտրուի և ձեռնարկող մը եթէ գրուի, իսկոյն ձերբակալուի։ Սակայն այդ տեսակ բան մը պատահած չըլլալով, հասկցուեցաւ որ եղած զրոյցը սուտ է։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը անյարմար դատեց ոստիկաններու հասզգեստին համար պատրաստուած երկու նմոյշները և հրամայեց որ երրորդ մը պատրաստուի։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒԱԴՐԱՄԸ.— Սահմանադրութեան վերահաստատման ի յիշատակ արծաթէ կամ պղինձէ չքաղրամներ պիտի պատրաստուին։ Պատրաստութեան ծախքը Կայսեր կողմէ պիտի չնորհուի։ Այդ չքաղրամը մէկ հարիւրէն քիչ մը աւելի խոշոր պիտի ըլլայ։ Մէկ կողմը պիտի գտնուի Կայս. Թուղրան և տակը «Գանոնը Էսասի» բառերը ու 7 Զիլհիճէ 1293 թուականը. իսկ միւս կողմը «Հուրրիյէդ, Ատալէդ ու Միւսաւատ» բառերը և տակն ալ չքաղրամին հատատման թուականը։ Սպիտակ ու կարմիր ժապաւէնով պիտի կախուի։ Իւրաքանչիւրին չինութեան ծախքը ո՛րքան որ ըլլայ, նոյն գինով պիտի վաճառուի ուզողներուն, որոնք իրաւունք պիտի ունենան զայն գործածելու։ Նախարարաց Խորհուրդը ընդունեց վերոգրեալ պայմանները և որոշեց որ ինք տեսնէ և կայս. հաւանութեան արժանանալէ ետքը, պատրաստութիւնները սկսին։

—Սելանիկի Իթիհատ վէ Թէրաքգիր թերթը կը գրէ. — Օսմ. միութեան և յառաջդիմութեան քօմիթէին օտար երկիր գտնուող կեդրոնական ժողովը ամբողջապէս հայրենիք վերադարձած է։ Այժմ Եւրոպայի մէջ ուրիշ անդամ չի մնար, բացի Ահմէտ Բիւա պէյէ եւ հանգուցեալ Ցազըլ փաշա զաւէ Մէհմէտ Ալի փաշայէ, որոնք տեսնուած պէտքին վրայ կարճ ժամանակի մը համար չեն դառնար տակաւին։ Արտասահման մնացած և մեր կազմակերպութեան հետ կապ չունեցող կարգ մը անձեր օտար թերթերու թղթակիցներուն յանուն Ժէօն-Թուրքերուն, մոռ հետեւած ծրագրին մասին կը խօսին, և հանրային կարծիքը կը չփոթեցնեն։ Օսմ. միութեան և յառաջդիմութեան քօմիթէն այդ կարգի անձերու հետ երբեք առնչութիւն չունի, և կը յանձնարարենք որ առանց յայտարարութիւնները Քօմիթէին կողմէ եղած չնկատուին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանի ուսանողներուն դրօշ մը նուիրուեցաւ Կայսեր կողմէ։ Այս դրօշը որ կարմիր մետաքսեայ կերպասէ շինուած է, Բ. Դուռնէն պատերազմական նախարարութեան փոխանորդին յանձնուեցաւ, վարժարան ղրկուելու համար։

ԵՐԵՒՊ. ԺՈՂՈՎԻ ՇԵՆՔԸ.—Դատական պաշտօնարանին մէջ Երեւպ. Ժողովի և Մերակոյսի գումարման յարկաբաժինը պիտի իւրաներկուի, ծեփուի և առաղները պիտի նորոգուին։ Այս աշխատութիւնները նուազագոյի դրամ են։ Այսօր պիտի տրուի առաջին որոշումը, և յաջորդ Բշ. (Օգոստոս 11) վերջին որոշումը։ Դիմել ամէն օր ժամը 2էն 7 նոյն տեղը, շինութեանց յանձնաժողովին։

ՍԿԻԻՏԱՐ ՐԷՎՎԱՅԻ թէրաքքը վարժարանին վարչութիւնը և ուսանողները երկու դիւցազուններու Էնվէրի և Նիազիի համար շինուելիք յաձանաւերուն ի նպաստ թատերանուագանդէս մը պիտի տան Օգոստ. 10ի կիրակի օր։ Պիտի մասնակցի Սէլիմիէ զօրանոցին նուագախումբը և երիտասարդ արուեստներ նուագածուներ։ Ամաֆէօտներ ալ խաղ մը պիտի ներկայացնեն։ Ներկայացումը պիտի սկսի ժամը 2ին։ Տոմսակները կը ծախուին Սկիւտար, Զարյը պոյ Ալի Նիզամի պէյ թաղի սմանառատունը։

ՍԿԻԻՏԱՐ ՍԷԼԱՄՍԸԶԻ խաֆիէ խանայէ վասրուեցաւ իր պաշտօնէն. կ'ըսուի թէ Փաշա Գարուստ փոխադրուեր է։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վարչութիւնը որոշեց Մանզուսմի Էֆենտիի և ուրիշ թերթերու պարունակութիւնը թարգմանել տալ ամէն օր իր դիւանին մէջ և հասկնալ այս կերպով թէ ի՜նչ դիտողութիւններ կ'ըլլան յիշեալ վարչութեան ընթացքին և պաշտօնականներուն արարքին նկատմամբ։ Գովելի է Վարչութեան այս մտածումը։ Արդէն պետական ամէն դիւան պէտք է գործելու այս եղանակին հետեւի, և իրաւունք ըլլայ զանազան ազգերու մամուլին կողմէ եղած դիտողութիւններուն։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Ֆաս-մասնները որոշած են քառասուն օր սուգ պահել պատերազմական նախարար հանգուցեալ Բէհէպ փաշայի մահուան առթիւ։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ.—Երկուշաբթի օր, ժամը 5ին, Տիարպէքիրի չուկային մէջ հրդեհէ մը այրեր են 400 խանութ, 3 տուն՝ իրենց ամբողջ կահ կարասիներով, իսկ մէկ քանի տուն ալ մասամբ այրեր են։ Նիւթական վնասը 50-60,000 ոսկի է։ Ժողովուրդը թշուառութեան մատնուած է։

Տ. Տ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԸ

ԳԻՄԱՒՈՐՈՂ ՇՈՂԵՆԱՒՐ

Իզմիրլեան Սրբազան այսօր կը մեկնի Եւրոպէն։ Ն. Ամենապատուութիւնը գիմաւորելու համար կազմակերպուած ա.խարհական պատուիրակութիւնը որ մասնաւոր շոգենաւով պիտի մեկնէր Իզմիր, չպիտի կրնայ մեկնել, քանի որ մասնաւոր շոգենաւ կարելի չեղաւ գտնել։ Այսպէս, որպէս զի յարգանքի մէջ չթերանան արձանագրուողները, կազմակերպողները որոշեցին ուրիշ փոքր շոգենաւ մը վարձել և ընդ առաջ երթալ մինչև Այ-Սթէֆանոսի բացերը։ Այս շոգենաւը Զորեքշաբթի առաւ պիտի մեկնի Պոլսէն։ Ուրեմն ով որ արդէն արձանագրուած էր Նախագահ Մանզուսմի խմբագրատունը, պէտք է վճարին միայն 20 ղրուշ, և ստանան տոմսակը։ Միւս կողմէ, անոնք որ կը փափաքին մասնակցիլ այս հայրենասիրական ցոյցին, կրնան դիմել դարձեալ Մանզուսմի խմբագրատունը և 20 ղրուշ վճարելով արձանագրել իրենց անունը և առնել տոմսակը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՄԵՆ. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՐՔ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆԻ

Խառն ժողովը իր երէկուան նստին մէջ գլխաւորաբար զբաղելով Ամեն. Տ. Մատթէոս Արքեպս. Իզմիրլեանի Պոլիս ժամանելուն առթիւ վարչական կողմէ կատարուելիք ընդունելութեանց նախապատրաստութիւններով, որոշեց որ ի դիմաց Կրօն. ժողովոյ Տ. Գրիգորիս Պալագեան և Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Յարութիւն էֆ. Ասլանեան և դիւանապետ Թէլեան ու Խաչատուրեան էֆէնտիները Շերքէթի շոգենաւով մինչև Տարսոնեէ ընդ առաջ երթան Ն. Ամենապատուութեան։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն ժողովը, երէկ առաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ իր նիստը կազմեց նախագահութեամբ Տեղապահ Ս. Հօր։ Կրօն. ժողովէն ներկայ էին Տ. Տ. Ղեւոնդ Դուրեան և Գրիգորիս Պալագեան վրդ.ները և Տ. Տ. Յովհաննէս Մկրեան, Սահակ Տէր Սարգսեան, Սանտա ճեան աւագ քն.ները և Տ. Միքայէլ Նշեան, Տ. Հմայեակ Էքսէրճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քն.ները։ Իսկ Բաղ. ժողովէն ներկայ էին Տիրան պէյ Աշնան, Տքթ. Տիգրան պէյ Սէֆմեան, Տիգրան էֆ. Մանուկեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Վահան պէյ Սուքէնեան, Տիգրան էֆ. Թօքաթեան և Յարութիւն էֆ. Ասլանեան։

1.—Երուսաղէմէն եկած հեռագիրի մը իմացուեցաւ որ Ամեն. Տ. Մատթէոս Արքեպսկ. Իզմիրլեան ճամբայ եղած է Պոլիս գալու համար։ Ժողովը ընդունելութեան կարգապահութիւններ որոշելու համար մասնախումբ մը կազմեց որուն անդամ նշանակուեցան՝ Կրօն. ժողովէն Տ. Տ. Գրիգորիս և Ղեւոնդ Ծ. վրդ.ները, Բաղք. ժողովէն Յարութիւն էֆ. Ասլանեան և Տիգրան էֆ. Մանուկեան։ Նաև Ազգ. Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ Բարձր Թէլեան և Կարապետ Խաչատուրեան էֆ.ները։ Յանձնաժողովը խորհրդակցելով այն մարմիններուն հետ, որոնք ընդունելութիւն ընելու կը պատրաստուին, ծրագիր մը պիտի կազմէ, որ մինչև յառաջիկայ երեքշաբթի պիտի ներկայացնէ Խառն Ժողովին։ Վարչութեան բոլոր անդամները Տեղապահ Սրբազանին հետ, ինչպէս նաև պաշտօնական մարմիններու ներկայացուցիչներ, մինչև Սան Սթէֆանօ ընդ առաջ պիտի երթան։

2.—Պայազիտէ Օգոստ. 3 թուակիր եկած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Գլրբ Բիլիսէ գաւառին Համիտիէ բուսած հեծեալազգաց միրիվներէն արիւնարբու հայկեր Հասան փաշա իր քովը ժողվելով բազմաթիւ գիւրա պէյեր Օսմանեան Սահմանադրութեան կիրառութիւնը խափանելու համար խորհրդակցութիւններ կատարեր և ժողովուրդին մէջ պտտելով սպառնալիքներ բերեր է՝ այնուհիւրք սփռելով, որպէս զի չկարենան այդ օրէնքին և հին դրութեան յարեալ մնան։ Այս պատճառաւ երկրին մէջ անապահով վիճակ մը գոյացած և ժողովրդեան խաղաղութիւնը վտանգի ենթարկուած ըլլալով բողոքող թագիր մը պատրաստուեցաւ և որոշուեցաւ անոր մատուցումը։

3.—Գաղատիոյ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ վրդ. Գալֆայեան հրաժարական մատուցած էր։ Ժողովը ընդունեց հրաժարականը և Գէորգ վրդ. Ասլանեան առայն. տեղապահ կարգուեցաւ նոյն վիճակին։

4.—Խառն Ժողովը մեկնելով Սահմանադրութեան 65դդ յոդուածին տրամադրութիւնը ընտրողութեան նիւթական պայմանի մասին, որոշեց թէ՝ վասն զի ըստ Սահմանադրութեան ամէն ազգայինք պարտաւոր են իրենց կարողութեան չափով մասնակցիլ Ազգ. ծախուց, հետեւաբար ամէն անոնք որ ընտրողական ժողովոյ կողմէ կարող կը նկատուին 75 ղրշ. տարեկան տուրք վճարելու, կրնան անոնցմէ ընտրողաց ցանկին մէջ։ Նոյնպէս այն ազգայինք որ ինքնաբեր յօժարութեամբ փափաք կը յայտնեն ընտրող ըլլալու ինքնին ընդունած կը համարուին նաև նիւթական պայմանը և իբր այն կ'անցնին ընտրողաց ցանկին մէջ(*)։

5.—Աղեքսանդրիոյ ընդհանուր ժողովոյ ընտրութեանց թեր ու դեմ եկած գրութիւնները նկատողութեան առնուեցան և դիտուելով որ սակաւաթիւ ազգայինք մասնակցեր են ընտրութեան և շատեր զուրկ մնացած են և այս պարագան տեղի տուած է բռնցքի և դժգոհութեան. ժողովը որոշեց որ կրկնուի ընտրութիւնը ըստ վարչական նախորդ հրանգի։

6.—Անանիա վրդ. Հաղարպատեան Պիթլիսի առաջն. Տեղապահ նշանակուեցաւ։

7.—Նպաստից յանձնաժողովոյ նորընտիր անդամներէն Գրիգոր էֆ. Զօնրապ և Արշակ էֆ. Գարակէօզեան հրաւարական մատուցած էին իրենց բազմաբեղ գործին պատճառաւ։ Ժողովը յանձնաժողովին առաջարկութեան վրայ անդամ նշանակեց Իբրահոսեան և Հեմեամ Սէֆեան էֆ.ները։

8.—Երթեւեկութեան արգելքին բարձման պատճառաւ բազմաթիւ գաղթականք հետզհետէ կը հասնէին Պոլիս և ասա ու անդ կը մնային անպատապար վիճակի մէջ։ Խառն Ժողովը որոշեց որ յատուկ պանդոկ մը վարձուի և բոլոր գաղթականները պատսպարուին հոն, անոնց իրաքանչիւրին վիճակը ստուգուի և հարկ եղած օգնութիւնները մատուցուի իրենց։ Իսկ հիւանդնոցներուն համար արդէն Ազգ. Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը հարկ եղած կարգադրութիւնը ըրած ըլլալով՝ Հիւանդանոցի մէջ զանոնք խնամելու համար որոշուեցաւ որ հիւանդները փոխադրուին հոն և 10 անկողին ևս սահմանուեցաւ հիւանդներու ընկերացող իրենց պարագաները ընդունելու համար։ Նոյնպէս ժողովը որոշեց յանձնաժողով մը կազմել գաղթականներու նկատմամբ պէտք եղած հոգածութիւնը կատարելու համար։

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Երէկ և առջի օր, Գաղիրէէն, Աղեքսանդրիայէն, Պաթումէն, Ռումանիայէն և Գուկկարիայէն բազմաթիւ Հայ գաղթական ընտանիքներ Պոլիս վերադարձան և ուղղակի Ղալաթիոյ Ամենափրկչի տաճար-օթեւանը իջեւանեցան։ Խառն Ժողովոյ անդամները երեկ առաւ երբ Ղալաթիոյ ժողովարանը կը հաւաքէին, հանդիսաւոր ըլլալով տաճարին քակին մէջ պարզուած թշուառութեան յուզիչ պատկերին, անմիջական կարգադրութեան մը պէտք զգալով, Պարտ. Փոխանորդ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանի ձեռամբ դրամական նպաստներ բաշխուեցան, իրաքանչիւրին պէտքին առաջամարտ բաւերու չափ։ Գաղթականներէն մեծ մասը փափաք կը յայտնէ իր ծննդավայրը վերադառնալ։ Պատրիարքարանը՝ ծնընդավայրը մեկնիլ ուզող իւրաքանչիւր ընտանիքի դրամական նպաստներ ընելէ զատ, որոշած է անոնց ուղեւորութեան համար պէտք եղած գործողութիւնները կատարել և չոգենաւային վարչութեանց մօտ դիմում ընելով, կէս տոմսակի գին վճարելով, զիրենք ճամբու դնել դէպի իրենց ծննդավայրը։ Պոլսեցի գաղթականները, Խարբերդցի, Սամաթիացի, Սկիւտարցի և այլն իրենց մէկ երկու օրուան համար օրապահիկի ծախուց բաւելու չափ դրամական նուէրներ ստանալով, քիչուց թաղերը մեկնեցան։ Ղալաթիոյ Խնամակալութիւնն ալ, մէկ քանի օրեր Պոլիս մնալու պարտաւորուած գաղթականներուն հարկ եղած դիւրութիւնները և բնակութիւնը ընծայելու համար կարեւոր միջոցներ ըրած է։ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն բակին մէջ գաղ-

(*). Ծան. Մանզուսմի. — Կը ցուցնենք որ Խառն Ժողովը դեռ կը յամառի հին Ռէժիմին կառչիլ, այսինքն 75 ղրուշը հիմ բռնել։ Դեռ չի կրցինք հասկցնել։

թականներուն վիճակին պ՝որված պատկերը չատ յուզիչ է։

Երկու սեռէ ծերունիներու, չափահասներու, գետնի վրայ գլխտրկող մանուկներու և ծիծկեր երեխաներու երեսներէն ամէնէն յուզիչ է որ, ամէնէն քաջը այնքան յուզիչ է որ, ամէնէն աղքատը անգամ կը լացնէ։ Գաղթականներուն մէջ հիւանդներ ալ կան, գաղթականներուն մէջ մահատիպ դալկութիւնը կը խառնվէ մարդուն հոգին։ Ցաւելի է բոլոր գաղթականներուն կողմէ արտայայտուած այն մտածումը, որով կ՝ըսեն թէ «Թուրքիոյ մէջ մենք մեր ցամաք հացովը ինքզինքնիս աւելի երջանիկ կ՝զգայինք, քան թէ պանդխտութեան մէջ մեր ուտելիք կարկանդակովը։ Խուրպան ըլլանք մենք մեր Թուրքիային, հոս մեր տառապանքը մեր երջանկութիւնն էր, մինչդեռ օտարութեան մէջ մեր երեւակայած երջանկութիւնը տառապանք եղաւ»։ Ահա այս է բոլոր գաղթականութեան մտածումը։ Եւ իրաւունք ալ ունին խեղճերը այնպէս մտածելու, որովհետև մինչև Թուրքիան իր Սահմանադրական Հաւասարութեամբը՝ Հաւասարութեան, Եղբայրութեան և Ազատութեան Ս. Երրորդութեան երկրպագէ, հոն երջանկութիւնը ու հանգիստը իր հովանաւորութիւնը պիտի տարածէ բոլոր օսմանցիներուն վրայ։ Այս առթիւ պիտի խնդրենք Տեղապահ Սրբազանէն և վարչութիւնէն որ, ինչպէս Նպաստից Յանձնաժողովը վերակազմեց, գաւառական կարօտեալներու նպաստելու համար, նոյնպէս Գաղթականներու յանձնաժողովի մը կազմութիւնն ալ աւելի նպատակայարմար և օգտակար պիտի ըլլար, բոլոր գաղթականներուն համար, որոնք այժմ դժբաղդաբար ամէն նիւթական և բարոյական միջոցներէ զուրկ կը գտնուին։ Գաղթականներու Յանձնաժողովի մը ընտրութեան կենսական կարեւորութիւնը բացատրելու աւելորդ նկատելով, կը յուսանք թէ կեդր. վարչութիւնը կը փութայ ժամ առալ այդ մարմինը ստեղծել, փրկելու համար անագին թշուառութիւն մը։ Նոյն յանձնաժողովին գլխաւոր պաշտօնը պէտք է ըլլայ, գաղթականները առժամաբար տեղաւորել, և անոնք որ իրենց ծննդավայրը վերադառնալ կ՝ըղձան, զանոնք հանգստաւէտ պայմաններով վերադարձնել իրենց հայրենիքը։

* Հեռագիրներ Պոլիս համող բալամթիւ կարօտ գաղթականներու առժամեայ տեղաւորումին համար, վարչութեան կարգադրութեամբ որոշուած է որ պանդուխտ ազգայիններու համար մասնաւոր խանի մը մէջ սենեակներ վարձուին, իսկ ընտանիք ունեցողները Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրուին։ Հանող գաղթականներէն մեծ մասը, երէկ, Պատրիարքարանի բակին և Մայր Եկեղեցւոյ պարէզին մէջ առժամապէս պատսպարուեցան։

* * *

ԱԶԴ.— Հ. Ե. Դաշնակցութեան Կ. Պոլսոյ պատասխանատու մարմինը հարկ եղած ուշադրութիւնը դարձնելով լրագրութեան մէջ երեւցած այն գանգատին որ կը վերաբերէր երկիր վերադարձող ճամբորդներու նկատմամբ Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէկ քանի պաշտօնեաներու ունեցած անվայել ընթացքին, յանձնարարեց Բօսիֆէրոս անհրաժեշտ քննութիւնը կատարել և այդ օրինակ դէպքերու կրկնութեան թոյլ չտալ։ Ուստի այս առթիւ կը փութանք յայտարարել Պոլսոյ բոլոր Թաղ. Խորհուրդներուն և ազգ. եկեղեցական պաշտօնէութեանց որպէս զի արտասահմանի մէջ արդէն իսկ տարիներ տանջուած և այժմ իրենց հայրենիքը վերադարձող մեր պանդուխտներուն չի զլանան ամէն բարոյական դիւրութիւն և ցոյց տան յարգալից վերաբերմունք։

Հակառակ պարագային քօմիթէս գանգատի տեղի տուողները պատասխանատու պիտի նկատէ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ԿՕՄԻԴԷ

Պոլիս, 6 Օգոստ. 908

ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԷՆ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ռումանիոյէն և Պուլկարիայէն Ազատական պատուիրակութեան մը Հայ և Թուրք եօթը անդամները, Նախագահութեամբ Տքթր. Իպրահիմ Տէմս էֆ.ի երէկ Պոլիս եկան և իրենց հետեւորդ բազմութեան մը ընկերակցութեամբ այցելեցին Բ. Դուռը, ուր ներկայացան Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Քեամիլ բաշայի և հաստատուած Օսմ. սահմանադրութեան համար շնորհաւորական ուղերձ մը մատուցին։ Մեծ Եպարքոսը սիրալիր ընդունելութեամբ մը հրաւիրեց նոյն պատգամաւորութիւնը, իրիկուան ժամը 11ին միջոցները կրկին ներկայանալ Բ. Դուռը։ Պատուիրակութիւնը ապա ուղղեցաւ Սէրվիքը Ֆինուճի արտարանին առջեւը, ուր պատուիրակներէն մէկը Թուրքէ էն քանախօսութիւն մը արտասանելով օսմ. մամուլին կատարած դերը շնորհաւորեց և մաղթանքներ ըրաւ «Մամուլի Ազատութեան» և «Օսմ. զինուորականութեան փառքին» համար։ Սէրվիքի արտօնատէր Ահմէտ Ինան էֆ. փոխադարձաբար իր շնորհակալութիւնները յայտնեց, մամուլին նկատմամբ յայտնուած շնորհաւորութեանց համար և ըսաւ թէ «Ժողովուրդն է որ ստեղծեց ազատութիւնը և այդ ազատութիւնն է որ Մամուլն ալ փրկեց իր տգիտութենէն, ուստի ապրի՛ ժողովուրդը»։ Թափօրը, որուն կ՝առաջնորդէին երեք դրօշակիրներ, ուղղուեցաւ անկից Հիտակ Թումգաբուի Հայոց Պատրիարքարանը և Տեղապահ Սրբազան Հօր ներկայանալով ազատութեան ներքոյը ըրին և իրենց խնդակցութիւնը յայտնեցին։ Փոխադարձաբար Դուրեան Սրբազան ալ իր սեսութիւնները պարզեց և օրհնեց պատուիրակութեան անդամները, որոնք Ն. Սրբազնութեան աջը համբուրեցին և իրենց շնորհաւորական մաղթանքները ընելէ յետոյ մեկնեցան ուղղակի Պուլկարաց Եկեղեցիքը, ուր ևս փոխադարձ շնորհաւորութիւններ և մաղթանքներ տեղի ունեցան։

ՕՍՄ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ակումբին կողմէ, Պատերազմական Նախարար հանգուցեալ Բէճէպ փաշայի յուղարկաւորութեան առթիւ Նոյն ակումբին անդամներէն Ցակոբ էֆ. Էսատան և Սիմոն էֆ. Գայսէրեան իր սգակիր պատգամաւորութիւն ներկայ գտնուած և յանուն ակումբին իրենց ցաւակցութիւնը յայտնած են հանգուցեալին ընտանեկան պարագային։

ՏՔԹ. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ էֆ. երէկ, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, Խան Ժողովի Նստի պատուն, մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Տեղապահ Ս. Հօր հետ, Ս. Էջմիածնի ընդհանրական Հայրապետին ընտրական գործողութեանց նկատմամբ։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ Խնամակալութիւնը իր պաշտօնավարութեան շրջանը լրացած նկատելով, հրաժարական մատուցած և սահմանադրապէս նոր խնամակալութեան մը կազմութեան հրանգը թէև խնդրած էր Տեղապահ Ս. Հօրմէն, սակայն Ն. Սրբազնութիւնը յանձնարարած է որ առժամապէս վարէ իր պաշտօնը։

Տ. ՀՄԱՑԵԱԿ քհն. էքսէրճեան Տաճար անուն կրօն., ազգ. և գրական չարաթաթերթի մը հրատարակութեան արտօնութիւնը առած է պատկանեալ իշխանութիւնէն։

ԶՈՆԿՈՒԼՏԱՌԻ մէջ տրամադրելի գեսնի մը վրայ, եկեղեցւոյ և վարժարանի մը շինութեան համար 5-600 ոսկիի հանգանակութիւն մը կատարելու արտօնութիւնը խնդրած է Տեղապահ Սրբազանէն տեղւոյն հոգեւոր հովիւ Տ. Տաճատ քհն. Պասմաճեան։ Տեղապահ Սրբազանը հանգանակութեան արտօնութիւնը տալէ առաջ փափաքած է գիտնալ թէ այդ գումարին հանգանակութիւնը ո՞ւր և ո՞րմէ պիտի կատարուի։ Այս առթիւ յանձնարարած է նաև Տ. Տաճատ քհն.ի որպէս զի տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդին հետ համաձայնուելով տեղեկագիր մը պատրաստելով ղրկէն։

ԲԵՐԱՅԻ քաղաքիչ Տ. Հմայեակ Սրբազանի նախագահութեամբ և հրաւէրով՝ Թաղեցի ծանօթ անձեր երէկ առաւ նիստ գումարելով՝ Միացեալ ընկերութեան վերակազմութեանը մասին Ճախնական խորհրդակցութիւն մը կատարելով՝ որոշեցին յառաջիկայ Բշ. օր ևս հաւաքուելով վերջնական եզրակացութեան մը յանգիլ։

ԳԱՏԳԻՒՂԻ հայ երիտասարդութիւնը պիտի կազմէ ակումբ մը, Դատ գիւղի ՀԱՅ ԱԶԱՏԱԿԱՆ անուան տակ, նպատակ ունենալով հաստատել 1. Ընթերցարան մը, լսարան մը և զբօսատեղի մը. 2. Հրապարակային ատենախօսութիւններ ազգային, քաղաքական. բարոյական և տնտեսական նիւթերու վրայ. 3. Նիւթապէս և բարոյապէս օգնել աղքատ և սակայն խոստմնալից տղայոց մտաւոր զարգացման համար։ Անդամակցութեան համար անհրաժեշտ է ամիսը 5 ղրշ. բաժնեգին վճարել։ Անոնք որ կը փափաքին անդամակցիլ ակումբին, պէտք է յառաջիկայ կիրակի դիմեն Դատգիւղի եկեղեցին ուր պիտի արձանագրուին իրենց անունները։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Ս. ԱՌԱՔԵՆՈՐԴ.— Մանգումէի խմբագրատունը կ՝այցելեն հետզհետէ Իզմիտէն և Ատաբազարէն եկող պատուաւոր ճամբորդներ, որոնք շնորհակալութիւն կը յայտնեն թերթիս կողմէ իրենց սիրեցեալ Առաջնորդին նկատմամբ, բռնուած ուղղութեան համար, կրկին և կրկին պատմելով Ն. Սրբազնութեան առաւելութիւնները, և իր թեմականներուն մասին անոր գուրգուրանքները։

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ԵՒ Տ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ.—Տարագրելոց Յանձնաժողովին նախկին ատենապետ, Պատրիարքարանի նախկին Ա. Գործակատար, Բաղաքական լուծեալ ժողովին նախկին անդամ, Սկիւտարի Միացեալ Թաղ. Խորհրդոյ վերտեալ Ատենապետ Տիգրան Տ. Ներսէսեան նախընթաց օր այցելեց Օրմանեանի, որուն հետ բաւական երկար ատեն զրաղեցաւ Հայ Ազգին նպաստներու հաշիւները կարգի դնելու վրայ գործով, Օրմանեանի տեղին տեղման մը գտնելու նպատակաւ։

ԲԵՐԱՅԻ Հուգուգի Ա. դատարանին մէջ երէկ տեղի ունեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի սեփական Բերա Նար փողոց գտնուած մէկ կարը տան դատավարութիւնը, ուր Փիշոֆ անուամբ անձը երեք տարիներէ ի վեր կը բնակէր առանց կարձք վճարելու, միանգամայն թերադրելով Մանիլաֆ տայիրէսին դատ բանալ Հիւանդանոցի դէմ, առարկելով թէ կալուածատէր համարուած Թրիստոսատուր Վէլէտի Ռուսի անունով բարոյական անձ գոյութիւն չունի։ Մանիլաֆ տայիրէսին արդարև այս եղանակով դատի ձեռնարկեց Մանէքմէի թէֆթիշիէի մէջ հանդէպ Ազգ. Հիւանդանոցի։ Թէպէտեւ հաստատուեցաւ Ազգային սեփականութեան իրաւունքը, սակայն անոր պարպման և վարձքի խնդիրը Հուգուգի դատարանին իրաւասութեան պատկանելուն պատճառաւ, Հոգաբարձութիւնը այս անգամ ալ ստիպուեցաւ Բերայի Հուգուգին դիմել՝ փոխանորդ կարգելով փաստաբան Սօլոմոնեան էֆէնտին։ Հակառակորդ կողմէն (Փիշոֆէն) ալ փաստաբան ղրկուած էր։ Դատավարութիւնը քանիցս շարունակուելէ վերջ դատարանն իրաւունք տուաւ Ազգ. Հիւանդանոցին և որոշեց որ տունը անմիջապէս յանձնուի վարձքի խնդիրը ապագային ձգելով։

ԱՒՐԻ ՕՐ Ռումանական շոգենաւով Թուրք և Հայ աքսորեալներու, փախստականներու անագին բազմութիւն մը Պոլիս ժամանեց։ Ընդ առաջ գացած էին, մասնաւոր շոգեմակոյկով Սելիմիէի զօրանոցին հաղարապետներէն Ֆէրիտ պէյ, բժշկական վարժարանի շրջանաւարտներէն Տոքթ. Սէֆէ. պէյ, փախստական և քանի մը օր առաջ Պոլիս եկած, հայրենասէր Թասին պէյ, Լազիստանի Թղթակցութեանց Դիւանի տնօրէն Ֆուատ պէյ, դերասանապետ Պէշլեան էֆ. Հայ և Թուրք ուրիշ հայրենասէրներ։ Շոգեմակոյկին մէջ Սելիմիէ զօրանոցին նուագախումբը հայրենասիրական երգեր նուագեց. ժամը չորսէն սկսեալ, ընդ առաջ գացող այս հարիւրի չափ բազմութիւնը շոգեմակոյկով հասաւ նախ Հայտարփաշա և Գալատա գիւղ և յետոյ Գումգաբուի, Եէնի գափուի և Սամաթիոյ նաւամատոյցները հանդիպեցաւ։

Եէնիգաբուի նաւամատոյցը ամագին բազմութեան մը ներկայութեան փախստական Ժէօն Թիւրք Թանսին պէյ հայրենասիրական ճառ մը արտասանեց և հոծ բազմութեան ներկայութեան ըսաւ թէ մեր սիրելի Հայ եղբայրները յեղափոխական և թէ փախստական իրենց հայրենիքը կը վերադառնան և մենք անոնց ընդ առաջ կ՝երթանք. ուրեմն կեցցէ՛ն Հայերը և բոլոր Օսմանցիները։ Ժողովուրդը այս կեցցէներուն կը մասնակցէր կեցցէ բանակը և գումիէն գոչելով։

ՊԷՇԻԿԹԱՇԻ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ... ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ ԸՆԹԱՑՔԸ.— Ցաւով կը հրատարակենք թէ կիրակի օր Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդը խիստ ցաւալի վարմունք մը ունեցեր է Թաղեցիներուն հանդէպ։ Թաղ. Խորհուրդը կանգնեցուցեր է Թաղեցիներուն խոհականութեան շնորհիւ խնդիրը ծանր կերպարանք մը չէ առած։ Թաղ. Խորհուրդը ինչ իրաւունք ունի իր և Թաղեցիներուն միջեւ բոլիս մտկելու։ Հին ռէժիմի այս մարդիկը այսպէս կ՝ըմբռնեն մինչ իրենց պաշտօնը։ Ասով անգամ մըն ալ կը հաստատուի թէ որքացեալ պաշտօնեաներ դժբախտաբար խիստ դժուարաւ պիտի կրնան պրծիլ հին դրութեան ճանկերէն։ Կը պախարակենք Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդին ընթացքը, զոր պատուաւոր Թաղեցիներ անձամբ խմբագրատունս գալով հաստատեցին, և կը զգուշացնենք մեր բոլոր Թաղային մարմինները որպէս զի իրենց պատիւին և պաշտօնին հակասող այսպիսի ընթացքի մէջ չգտնուին։

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ կրթական խնդրին և մանաւորաբար միացեալ ընկերութեան կազմութեան մասին ծանօթ գործիչ Ճիհանկիւլեան էֆ.ի կազմակերպած միթինգը կը լսենք թէ տեղի պիտի ունենայ այս կիրակի օր, ժամը 8ին, Մայր եկեղեցւոյ մէջ։

ՎԱՆԷՆ երէկ Պատրիարքարան քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ քաղաքին բանտին մէջ գտնուած 260 բանտարկեալներէն 220 հատը ազատ արձակուած են, իբր քաղաքային յանցաւորներ։ Արձակեալները իրենց պարագաներուն և բազմաթիւ ժողովրդեան ընկերակցութեամբ ուղղակի եկեղեցի գացած և ոչ միայն իրենց և այլ ամբողջ օսմանցիութեան ազատութիւնը փառաբանած և Աստուծոյ փառք մատուցած են։ Նոյն հեռագրով խնդրուած է նաև Տեղապահ Սրբազանէն, որպէս զի իր բարձր միջնորդութիւնը չնորհէ, մնացեալ 40 բանտարկեալներուն ազատ արձակուելուն համար ալ։

ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՆՈՐ ՏԵՍՈՒՉԸ.— Երէկ Ազգ. Որբանոցէն աշակերտներու պատգամաւորութիւն մը Խմբագրատունս գալով, իր գոհունակութիւնը յայտնեց նախորդ տեսուչ Դէորգի վարժարանի և շնորհակալութիւնը Միսաք էֆ. Սուրեանի ընտրութեան համար։

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՂՆԵՐ. — Հոչակեան կուս սկցութենէն Տեարք Տամատեան, Մաքրեան, Մանուկ Պապիկեան և Նշան Մինասեան, ինչպէս նաև ուրիշներ Պոլիս ժամանեցին։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Սատցանք Տիար Մերուժան Պարամեանի նոր գիրքը, Եփրատի Զոհերը, հայրենասիրական նիւթի մը վրայ ընդարձակ ոտանաւոր մը։ Գինն է 40 փարա։

*** Սատցանք երաժշտապետ Գրիգոր էֆ. Զուլհանեանի հաւաքած Ազգ. երգերու երգարանին առաջին պրակը։ Ի մէջ այլոց կան «Եղբայր եմք մեք»ը «Վառեց երկինք իր մոմերը», «Հայ աղայ»ն, և այլն։ Գինն է 20 փարա։ Այս երգերուն եղանակներուն համար Զուլհանեան էֆ. իրեն դիմողներուն պիտի տայ պէտք եղած դիւրութիւնը։

*** Սատցանք նաև ծանօթ երգահան Յարութիւն էֆ. Սինանեանի նոր հեղինակութիւնը, Հայրեաց մը Օսմ. հայրենասէր Քօմիթէին ձօնուած։ Երաժշտական գեղեցիկ գործ մը որ յանձնարարելի է արուեստասէրներու։ Գինն է 5 ղրուշ։

ԳՐԱՁՈՒԼԻՉ Տիար Ցակոբ Մէրոնեան որ 12 տարիէ ի վեր Պուլկարիա հաստատուած էր և որ հայ և Թուրք յեղափոխական Թերթերուն գրիչը մեծ զոհողութեամբ և կարգ մը արգելքներու հանդիպելովը իսկ կը մատակարարէր, 5-10 օրուան համար Պոլիս կը դառնայ։

ԱՅԻՈՆ-ԳԱՌԱՀԻՍԱՐԻ ազգ. վարժարանին համար կը փնտռուի տեսուչ մը որ գիտնայ հայերէն, Թուրքերէն և ֆրանսերէն, ինչպէս նաև վարիչ-մանկապարտիզպանուհի մը։ Դիմել խմբագրատուն։

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻՑ փափաք կը յայտնեն որ իրենց վարժարանին Տեսչութիւնը յանձնուի Դաւրգիւղի Արամեան վարժարանին նախորդ Տեսուչ Նշան էֆ. Թորոսեանի։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԻ.— Թուրքերէնի և իր բոլոր ճիւղերուն հմուտ ուսուցիչ մը, փորձուած և արդիւնաւոր, տրամադրելի ժամեր ունի վարժարաններու կամ տուներու մէջ և կամ մասնաւոր այցելութեամբ դասեր աւանդելու։ Առիթէն պէտք է օգտուիլ։ Դիմել Մանգու�մի խմբագրատունը։

ՏՕՆ ՄԱՂԱՔԻԱ ՄԱՐԳԱՐԷԻ

Երէկ ատն էր և «Մաղաքիա Մարգարէի»։ Տարին մէկ անգամ Պատրիարքարան կը թնդար իլուր այդ անուան։ Գրեթէ 12 տարիէ ի վեր շնորհաւորական մաղթանք, ուղերձներ և ներողներ իրարու կը յաջորդէին, իրար կը գլէին, բայց երէկ ոչ ոք եղաւ շնորհաւորող և ոչ ուրեք լսուեցաւ շնորհաւորի ձայն. միայն թէ նուաղկուն ձայն մը տաճարին ներսէն, ի դարձիր արձագանգելով յապաւ կը կրթէ ժողովուրդը, աղօթաւոր ունկնդիր ժողովուրդը, ահաւասիկ ձայնը։

Պոլսոյ առաքելոյն ի Թեսաղոնիկեցւոց (Սելանիկցիներու) Թղթոյն է ընթերցուածս.

«Մի ոք զձեզ խաբեսցէ և մի իւիք իրօք, զի եթէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութիւնն, յորժամ յայտնեսցի մարդն անօրէնութեան՝ որդին կորստեան, հակառակորդն հպարտացեալ ի վերայ ամենայնի, որ անուանեալ իցէ Աստուած կամ պաշտօն, մինչեւ նստել նմա ի տաճարն Աստուծոյ և ցուցանել զանձն թէ աստուած իցէ, որոյ գալուստն ըստ ազդեցութեան սատանայի է, ամենայն զօրութեամբ և նշանօք և արուեստիւք սուտք, ամենայն պատրանօք անիրաւութեան ի վերայ կորուսելոցն, որք դատապարտեսցին, զի ոչ հաւատացին ճշմարտութեանն, այլ հաճեցան (հաւանեցան) ընդ անօրէնութիւնն»։

Ա. Թես. Բ, 3—12։

Այս ձայնին կը յաջորդէր մարգարէականէն Մարգարէին սա խօսքը։

«Տեսի զամբարիշտն վերացեալ բարձրացեալ իբրեւ զմայրն Լիբանանու. անցի. և ահա ոչ էր»։

Սաղմ. ՂԹ. 7։

Հապա Ատարայրի դաշտին պլպուլին՝ քաղցրախօսին Եղիշէի դամբանագիրը...

ՎԱՀԱՆ Վ.Ր. ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

6 Օգոստոս 1908

''ԱՆԴՐԱՆԻԿ,, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՂՈՒԼԹԻԿ ԳԻՒՂՑԻՆԵՐՈՒՆ (ԲԱՂԷՇԻ)

Օգոստոս 3ին Բերայի Էսատան վարժարանին սրահին մէջ Պոլիս գտնուող Ղուլթիկ գիւղցիներուն կողմէ միթինկ մը կազմուեցաւ, քանի մը հայրենասէրներու առաջնորդութեամբ, և նոր ընկերութիւն մը կազմուեցաւ։ Իրենց գլխաւոր նպատակն է թէ՛ նիւթապէս և թէ բարոյապէս զարգացնել իրենց գիւղի մէջ գտնուած վարժարանները և եկեղեցիները, և բնութեան պատճառներով անոնց քայքայուած վիճակը բարւոքել։

Յատկապէս կը խնդրուի յարգելի հայրենակիցներէ, հարկ եղած աջակցութիւնը ցոյց տալ այս նուիրական գործին, և կը հրաւիրենք Օսմ. կայսրութեան մէջ գտնուող բոլոր հայրենասէր ժողովուրդը՝ որ մեզի նման բարոյական ձեռնարկութիւններ ընէ ընդհանուր երկրին մէջ գտնուող կեղեքուած ժողովուրդին համար։

Ղուլթիկ գիւղի «Անդրանիկ» ընկերութեան մամանխումբ

Բերա

Ա Զ Դ

Մարդասիրաբար գործունէութիւն և մխիթարի ընտրութիւն նշանաւոր, Թէշիֆիկէ և Պէշիկթաշ միացեալ թաղերու մէջ։

Թաղիս մէջ մարդասիրաբար գործունէութիւնը սկսուած ըլլալով, կը ծանուցուի թէ Նշանաւոր և Թէշիֆիկէ Դ. շրջանակի թաղապետութիւնն ներքեւ պաշտօնապէս ճանչցուած են և հետեւաբար Ս. Եկեղեցւոյս իրաւասութեան կը վերաբերին. ուստի Նշանաւոր և Թէշիֆիկէի, այսինքն Շիշլիի թրամվայի գծին աջ կողմը բնակող ազգայինք կը հրաւիրենք ի Պէշիկթաշ՝ Ս. եկեղեցիս, ստանալու համար իրենց Օսմ. թէղքերէները, ինչպէս նաև շաբթուս ուրբաթ և կիրակի օրերը ներկայանալ Ս. եկեղեցւոյս խորհրդարանը իբրեւ թաղեցի խորհրդակցիս համար յառաջիկայ կատարուելիք թաղապետական ժողովոյ անդամոց ընտրողական գործողութեանց վերաբերեալ։

Միւս կողմանէ կը ծանուցուի թէ Թաղիս մուխթարը հրաժարեցուցուած ըլլալով, կիրակի օր նոր մուխթարի ընտրութիւն պիտի կատարուի. ուստի բոլոր թաղեցիք կը հրաւիրուին ներկայանալ Ս. եկեղեցւոյս խորհրդարանը ժամը 3ին (ը. թ.) մասնակցելու համար ընտրութիւն։ ԿՆԻՓ

Թաղ. Խորհրդոյ

Պէշիկթաշ, 5 Օգստ. 908

ԱՐԵՒԵԼ. ՏՆՏԵՍ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Արեւելեք լրագրոյ 4 Օգս. թուակիր թուոյն մէջ կարդացինք երուսաղիմայ Պատր. Փոխանորդ Ծ. Եղիշէ Ծ.Վ. Զիլինկիրեանի բերնէն խօսուած յօդուած մը ի մասին Արեւել. Տնտես. Միութեան կազմութեան։ Ասիկա տարօրինակ երեւցաւ մեզ քանի որ Արեւել. Տնտեսական Միութեան վերսկսած ըլլալը 2 Օգոստոս թուակիր պաշտօնական նամակաւ տեղեկագրուած էր իրեն. սակայն նկատելով որ վերոգրեալ յօդուածը գուցէ թերադրուած ըլլայ մեր նամակին ստացումէն առաջ, հետեւաբար կ՝ապասենք որ Գիր. Փոխանորդը հաճի հերքել այդ յօդուածին իմաստը և այդպէս Արեւել. Տնտես. Միութեան կազմութեանը համար ձեռնտու ըլլալու փափաքը արդարացուցած ըլլայ։

Խնամակալաց և Տնօրէն ժողով

ԱՐԵՒԵԼ. ՏՆՏԵՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ղալաթիա, 6 Օգոստոս 1908

×

ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան Տնտես. Միութեան գործառնութիւնները որոնք առժամապէս դադրած էին, այժմ Խնամակալաց և Տնօրէն ժողովոյ որոշմամբ վերսկսուած ըլլալով, կը խնդրուի յարգոյ բաժանորդներէ որ հաճին ներկայացնել իրենց բաժնեթուղթերն առ քարտուղարն Արեւելեան Տնտեսական Միութեան, որպէս զի արձանագրուին իրենց ներկայ հասցէները։

Բաժանորդաց դիւրութեան համար ամէն օր առաւօտեան ժամը 2էն մինչև 4էս օրը պիտի գտնուի Ղալաթիոյ Մամուրէ ճառուէսի, թիւ 23 «Ցակոբեան Եղբարց» երկաթեղինաց վաճառատունը ուր առժամապէս հասցառուած է Միութեան կեդրոնատեղին։

29 Յուլիս 1908

Տէր և Տիկին Թագուոր Խաթիճեան, Հրանտ և Համբիկ Խաթիճեան խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անձոց որ հաճեցան ներկայ գտնուիլ ողբացեալ ԿՈՊԷՆՆԻԿ էֆ. ԽԱԹԻՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին և այս տխուր առթիւ ցաւակցութիւն յայտնեցին։

Ծաղիկ զաւեշտաթերթի 8րդ թիւը հրապարակ ելաւ այսօր, ճոխ բովանդակութեամբ և հետաքրքրական պատկերներով։ Գինն է 10 փարա։

Ա Զ Դ

Ամեն. Իզմիրեան Սրբազանի ընդառաջ երթալու փափաքողաց կը ծանուցանենք որ չաբաթ օր, պէյճիական «Լա Ֆոսէէն» շոգենաւը կը մեկնի Պալչէն Իզմիր, և ճամբորդք Բշ. առաւօտ կանուխ Իզմիր կը հասնին։ Դշ. երեկոյ Մէսաժրիի Սախալիեն շոգենաւը կը մեկնի Իզմիրէն Պոլիս գալու համար որու մէջ պիտի ըլլայ սիրեցեալ Սրբազան Իզմիրեան։ Փափաքողները կրնան դիմել Պաղչէ գաբու թիւ 56 իմ գրասենեակս։ Գինները զեղչեալ։ Շոգենաւին հանգստութիւնը կատարեալ։

ՄԿՐՏԻՉ ՊԵԶԱԶԵԱՆ

ՏԻ ՄՕՆԱՐՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. (ԼԻՄԻԹԷԴ)

ԿԵՂԵՐՈՆԱՏԵՂԻ Դ. ԼՈՆԴՈՆ

Տի Մօնարք Պուիլտինկ, Պրշ Էյն, Քէնընը Սքուիս

Դրամագլուխ 100 000 Ռնզլ. ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհ. Գործակալ Ս. ՈՒՆՃԵԱՆ

Ղալաթիա, Ապիս խան Թ. 33

Կ. Պոլիս

Կ. Պոլիս, 13 Յուլիս 1908.

Տէ՛ր,

Ներկայ շրջաբերականն հրապարակելով, պատիւ ունիմ ծանուցանելու ձեզ թէ ընդհ. Գործակալ առուստուած եմ բովանդակ Թուրքիոյ համար։

«ՄՕՆԱՐՔ» ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (Լիմիթէդ) ԼՈՆՏՈՆԻ, լիազօր իրաւասութեամբ՝ իրեն անունով ապահովագրութիւններ կնքելու հրդեհի վտանգներու դէմ, բոլիսներ տարագրելու, և կարգադրելու բոլոր աղէտներն ու վնասները։ Կը սիրեմ յուսալ թէ պիտի ուզէք ձեր վստահութիւնը շնորհել ինձ, և ինձ վերապահել ապահովագրութեանց հրամաններու մէկ մասն որոց հասար լաւագոյն եղանքներ պիտի ունենամ։

Հաճեցէ՛ք ընդունիլ, Տէ՛ր, մեր մեծարանքի ողջոյնները։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ՏԻ ՄՕՆԱՐՔ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. (ԼԻՄԻԹԷԴ)

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ԿԵՂԵՐՈՆԱՏԵՂԻ Ի ԼՈՆԴՈՆ

Տի Մօնարք Պուիլտինկ, Պրշ Էյն, Քէնընը Սքուիս

Դրամագլուխ 100 000 Ռնզլ. ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհ Գործակալ Ս. ՈՒՆՃԵԱՆ

Ղալաթիա, Ապիս խան Թ. 33

Կ. Պոլիս

Կ. Պոլիս, 13 Յուլիս 1908.

Տէ՛ր,

Ներկայ շրջաբերականն հրապարակելով, պատիւ ունիմ ծանուցանելու ձեզ թէ ընդհ. Գործակալ առուստուած եմ բովանդակ Թուրքիոյ համար։

«ՄՕՆԱՐՔ» ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ (Լիմիթէդ) ԼՈՆՏՈՆԻ, լիազօր իրաւասութեամբ՝ իրեն անունով ապահովագրութիւններ կնքելու հրդեհի վտանգներու դէմ, բոլիսներ տարագրելու, և կարգադրելու բոլոր աղէտներն ու վնասները։ Կը սիրեմ յուսալ թէ պիտի ուզէք ձեր վստահութիւնը շնորհել ինձ, և ինձ վերապահել ապահովագրութեանց հրամաններու մէկ մասն որոց հասար լաւագոյն եղանքներ պիտի ունենամ։

Հաճեցէ՛ք ընդունիլ, Տէ՛ր, մեր մեծարանքի ողջոյնները։

Ա. ՈՒՆՃԵԱՆ

Ընդհ. գործակալ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊԱՀԱՐԱՆ

6 19 Օգոստ. 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՆՍԻՈՆԷ

Երէկ առաւօտ բացուելէն Օսմ.	102	13
Երէկ իրիկուն գոցուելէն »	102	02
Երէկուան էն բացած գին »	102	16
» էն վար գին »	102.	

ՐՈՒՄԵԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուելէն Ֆր.	72	3
Երէկ իրիկուն գոցուելէն »	71	75
Երէկուան էն բացած գին »	172	50
» էն վար գին »	171.75	

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՈՒԷՋ

ԻՄՍԿԻԻՏԱՐ

Վարժարանիս բացումը տեղի պիտի ունենայ Սեպտ. 16ին։ Աշակերտուհի տալ ուզողներ որչափ կարելի է շուտ դիմում ընելու են։ Ուզողներուն շրջաբերականներ և ուրիշ տեղեկութիւններ ը տրուին Տնօրէնութեան կողմէ մայրս քաղաքիս անդ։ Նամակատան միջոցով։ 15 – 4

"ԿԱՎՈՒՕԼ,,

10 ՓԱՐԱ 10 ՓԱՐԱ

10 ՓԱՐԱ 10

ՅԱՒԻՆ ՏՈՒՆԸ

(ՊԱՆՏԱՐԿԵԱԼԻ ՄԸ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ)

Կը սպասեմ ու կը սպասեմ, լոյսին կը յաջողէ մութը և դեռ կ'ուշանայ, և ոչ ոք իսկ քովս պուտ մը ջուր խմելու համար, չարչարանքներս ամենեն աւելին, ընկեր, գիտցիր որ անօթութիւնն է. աչքերս կը մթնեն իրենց ակնակապիճին մէջ, տեղէս շարժելու կարողութիւն չկայ վրաս. քառասունը-ութը Յամէ ի վեր բերանս փչրանք չեմ դրեր։ Ու ահա նորէն սենեակիս դուռը կը բացուի և միւնոյն հակողը կուգայ քովս, բռունցքը կ'իջեցնէ ուսերուս մէջտեղ։

—Հայտէ, երեւա, շուտ փաշային պիտի երթաս.

Ոտքերս կը դողան, հազիւ քայլ մը առած ծունկերս կը ծալուին իրենց վրայ, խափիկը քաշքշելով, քաշքշելով, քուրջի կտորի մը անկիւնդան մարմնի մը պէս կը տանի զիս Նորէն Նէհիլ փաշայի առջեւ։

—Խելքդ գլուխդ եկաւ, հայուհի՛, ըսէ, կը ճանչնաս Քէնտիրեանի բարեկամները։

Այս անգամ ես ալ չեմ գիտեր ինչ կ'ըլլամ. մահը, ամէն բան աչքս եմ առեր ու կը սկսիմ քթիկ իրեն, գերդաստանին, ամէնուն, մնծէն մինչեւ պզտիկը հաւասարապէս։

«Ու ահա չորս մարդ զիս կը բռնեն, չորսն ալ հոծիկու կասաղի. վայրենիներ, կը զգամ կաշկանդուիլս ու�թը երկաթէ բռունկներու մէջ, ձեռքովը կը բանան, և ո՛վ սոսկում, քովերնին դրուած կրակարանէն երկու խոշոր հրահրած ածուխի կտորներ կը դնեն ափերուս մէջ. ձեռքս քաշել կ'ուզեմ, մատներս գոցել կը չանամ, ամէնքն ալ բռնուած, ան սիրուս փուշ փուշ ըլլալ կը սկսի երբ ասոնք հիմա կը յիշեմ ալնիւ բարեկամ։

Միսս կը սկսի այրիլ և ահռելի հոտ մը կը տարածուի ամբողջ սենեակիս մէջ։ Անօթութիւնը այս անպատում, անասելի և աննկարագրելի ցաւին միացած՝ չեմ գիտեր ինչ տեսակ ազդեցութիւն կ'ընեն վրաս, մաղերս կը ցցուին, աչքերս կը դառնան և սակէ անդին ալ մութն է, խաւարին մէջ։

Ժ.

Մի՛ր դատ կանգ առաւ քիչ մը, գլուխը հանգչեցուց ուսիս վրայ։ Իրիկունը եկեր է արդէն, բանտի տխուր իրիկուններ։ Կ'երթանք հացերնիս կ'առնենք դուրսէն, երկուքական դրուշ տալով կը գնենք իւղով լուրիա։ Ճանճի աղտեղութիւնները կը լողան ձէթին մէջ, կը նստինք տախտակամածին վրայ, բաղարակի և կը սկսինք ուտել։ իւղը կոկորդնիս կ'այրէ, մեզի բաշխուած թայնին հացերուն մէջ աւազի հատիկներ կան, որոնք կը խլրտան մեր ակռաներու տակ։ բայց ի՞նչ ընենք, անօթի ենք, պէտք է կշտանալ։

Հացերնիս ուտելէն ետք կը ժողովուինք անկիւն մը, դուրսէն ուրիշ ընկերներու ալ կը ծանօթանանք և սակէնն ալ ոչինչ բան՝ երբ համար բռնուած ու ինկած են հոս, որը ուշ մնացած ըլլալուն, որը առուտանց կանուխ բաղնիք գացած ըլլալուն, որը պահակնոցին առջեւէն անցած ատեն յորանջելուն, երբ ճամբան չուտ քալելուն և որն ալ թերեւս։ ուժով շնչելուն համար...

Ու բոլոր ասոնք մնացեր են հոս ամիսներէ ի վեր առանց անգամ մը հարցաքննուելու, մնացեր են և ոչ ոք ուզեր է իմանալ թէ ի՞նչ պատճառով բերեր թիսեր են այս տարաբաղդներն խուսմբը այս տխուր պատիլիին մէջ։

Փիլ մը եռքը կը նայինք ու երկու հոգի անկիւնը քով քովի նստեր են և ծռած տախտակին վրայ բանի մը կը նային. կը մտանամ, և զարմանքս նոգկանքի կը խառնուի երբ եղածը կը դիտեմ։

Տախտակամածին վրայ ստմամ մը որոշեր են, և իւրաքանչիւրը իր ունեցած թիթեղի տուփի մը մէջէն ոմիլ մը հաներ, խոշոր ու պարարտ, և որոնցմէ դեռ տանանկներով կը վխտան այդ տուփերէն ամէն մէկին մէջ, ու ձգեր են տախտակամածին վրայ. որուն պատկանած ոմիլը որ առաջ անցնի և հասնի մինչեւ ստմանը՝ ան պիտի առնէ հինգ ղուշ։

—Ի՞նչ է աս ըրածնիդ, կը հարցնեմ իրենց անուշ լեզուով։

—Ոմիլի մրցում, ընկեր. կ'ըսէ մէկը։ Մենք գործի մարդիկ ենք, ոմիլները տուփի մը մէջ կը պարարտացընենք ու եռքը մրցում կ'ընենք ասոր կամ ասոր հետ. բան մը չէ, հիմա կը զզուիս, բայց դուն ալ կամաց կամաց կը վարժուիս. հոս քեզի պէս մանչուկներ շատ են ինկեր, ամէնն ալ վարժուեր, եփեր, մարդ եղած դուրս եկեր են։

Իրենց լրբենի խօսուածքէն, անպատկառ ժուռուածքէն և այն աղտոտ չեչտէն կը կրնան իրենց թուրքերէն ռամիկ խօսակցութեան մէջ զիս կը գանեցնեն և գզուռքով կը հեռանամ լռելեայն։

* * *

Կամաց կամաց մեր ծանօթներու չրջանակը կ'ընդլայնի, հոն են Խաչիկնց որ հիմա Արաբկիր աքսորուած է, հոն են Հ. ուրիշներ, ծանօթ ազգայիններ լրագրողներ, ուսուցիչներ, արհեստաւորներ։ Այլ ցորեկները գործ չունինք, կը քնանք ու կը քնանք։ Գիշերները հինգ վեց հոգի ժողովուած թուղթի կտորներէ չինուած քարերով տոմիս կը խաղանք։ Մեր առէնէն անկողին զրկած են մեզի զատ զատ, տեղաւորուեր ենք ալ, տուն տեղ կազմեր պարզապէս, նոր օրեր իրարու կը յաջորդեն, ոչ հարցնող կայ ոչ փնտռող. մենք ալ ուրեմն դասուեցանք այն բանտարկեալներուն կարգը որոնք ամիսներով կը մնան բանտին անկիւնը և օր մը ալ կամ կ'աքսորուին և կամ կ'արտաքսուին. շատեր կան աս պարագային մէջ. տարի մը երկու տարի այսպէս մնացողներ կան. ամէնն ալ հիւանդկոտ, բ նոյն աղտեղութենէն, խոնաւութենէն փճացած ու քայքայուած առողջութիւնը։

Այլևս ամէն բանէ յուսահատ, նստեր եմ օր մը անկիւնս տախտակամածին վրայ, կը մտածեմ բոլոր այն դժուարութեանց վրայ զոր պիտի ունենամ այդ ցուրտ ձմեռին աքսորուելով, հոս բանտին մէջ, այնչափ բազմութենէ տաքցեր է օդը, բայց դուրս ելելու կզգամ սառցակիր չունչը Դեկտեմբերին։ Ու ահա բերնս իմ անուանս կը տարածուի, զիս կուգան դուրսէն։ շուտ մը կօշիկներս կը քաշեմ, ժաքէթս կ'առներ կոնակս և կը նետուիմ դուրս։

— Տրչարտան չաղբրյօղլար սէնի, կրսկ հակող պաշտանան, էվէն պիրսի կէլիմ։

ՍԻԼՎԻԱ—ՄԱՐԻԱ

(Շարունակելի)

Հաճարիչնէտէ Մուսթաֆա Իսմէթ էֆէնդի տէրկեան շէրիֆինէ պիտ շէհրի սկշ հիւզ զուրուշ մագամիյէնին 323 ոմնէպի պիր եէտի այլրգ գուբնլ արը օլարդը հալտէ զայ օլտուզու խթիտա խտիլիշ օլմագլա գայարնա իչարէթլէ հիւքիմէրի իւգաթ խտիտիկի շէրհ վիրիլմիշ օլտրդը հաճզը իլէ հէր քիմին եէտինէ կէչմիշ իսէ էվգաֆ հիւմայուն սէսարիֆաթ իտարէսինէ կէթէրիլմէսի վէ իչ մահ միւատէթ միրուրինէ զուհուր թիթիլի հալտէ նուսխէի սանիյէսի իլա գէլընճաճաղը իլան օլունուր։

29 Թէմմուզ 324

Տէքթէրը խաղանի նէգարէթ ալիյէսինճէ հաթա վէ խթիթալ օլունաճաղ պիր ճիմլէ եվրաղ մաթպուանդն իչ սէնէ միւստէթլէ միվգրի միւնադասայա գէնընլան թապիւէ վէ ճիլտիյէսինին Ավդսթօսդն ծնիբլճեի մալը կիւնլն իհալէլի հալիյէսի վէ իչ կիւն սոնրս իհալէլի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընա թաւէպ օլանլարդն նէգարէթը մէ՝ չարունիլէ՛նա էնճիմէնինէ միւրաճաթ էյլէմէլէրի։

5 Ավդսթօս 324

ԻԱՐՁԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպտ. 7ին (Ն. Տ.) Ամենայնի ուսուցիչներուն վրայ պիտի ա հնայ ուրիշ մ՝ ալ, որուն Տիկին Լուսէ կ. Զէյտաղրսի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենան աչակերտաց վրայ։

Տար Բողէրի Զէյտաղրս որ Գերմանիայ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացած Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիպարան, իր հնոր պիտի ազնի իւր Փոխ-Տնօրէնէն Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մտէն կը հսկէ Դպրոց առողջական վիճակին վրայ։ Ուրանտերէն պարտաւորիչ ընել դրուած է։ Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է։ Աշակերտ մը առ նուազն 11 տարու լրացած է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն գրագրութիւն և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ։

Դիւերօթիներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի առանն և կէսը Մնուանդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր։ Դրտիական աշակերտներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, նաև ի թաքանչիւր աշակերտ վարժարան գացած օրը, Դանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլն դպրոցական պիտույից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարուան վախճանին։

Հանքեր կըլլան հաստատութեանս կցկր Ակրեստանոց մը և իրր սկզբնաւորութիւն ատաղձագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ա՛վ որ ուզէ իր ժամանակին մէկ մասը տալ այս արհեստը ուսանիլ, ամսական մէկ մէճիտի յանձնառնական վճարում մը պիտի ընէ։

Յարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս մնալ ընթացքն աւարտողներ, կը մընան վարժարանիս կրտսերագոյն կարգը։ Ընդունելիներ նամակ ուղղուած, իրենց դասակարգ դասի ծրար զրկել եթէ ուզեն, ակնարկ է զրկուին Իզմիր, Կարապետ Էֆ. Կոմոյանի հասցէին։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր Էֆ. Նահապետեանի, Կ. Պոլիս Պալպլ Հաուս, գամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ։ Անոնք որ երկաթգիրի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց անուններն արձանագրել տալու են Գ. Էֆ. Շահազանի՝ մինչև Սեպտ. 2 (Ն. Տ.). բացի Հարթաթ և Կիրակի օրերէն ժամ 7-9 (Ը. Թ.)։ 15—11

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԷՎԳԱՖՕ ՀԻՄԱՅՈՒՆ ՆԷԶԻՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Պէտէլէրիին նրսֆը լիրա 100 ղ.տան նագտէն վէ նրսֆը տիկէրի էվգաֆը Հիւմայունա մանսուսա սուրէթ վէ սէրկի իւէ իւֆա օլունմագ իւզրէ զիրաէ մուհարբիր մանիւլաթին պէրմուհիպը նիզամ ատօրթ հաֆթա իլանընան 324 սէնէսի թէմմուզ 28ընճը կիւնիւնէն վէ Սաղսթօսդն Հընճը բաղար իրթէսի կէնէրիա սաաթ 10ա գատար պիրինճի վէ իքինճի հաֆթա իլանընդն միւզաէսէի ատիէլէրի վէ ատօրտիւնճիւ հաֆթա իլանընդն տա սոն միւզաէսէի իճրա օլունմաղը հիտէթլէ, եալընդը ատօրտիւնճիւ հաֆթա իլանը իչուն էվբաղը մէճլիսը իտարէյէ թէվտի օլունընճայա սէկին 100տէ 5 վէ անտէն ոնրա 100տէ 10 գամմ գաղուլ օլունճաղընան թիպլի սանլար վէ տահա զիյատէ մաւիմաթ ալմագ իսթէյէնլէրի գէրտիթը մուխամմինէլէրինին էօշրիսէ միւսաւի թէէմին ագէլէրիյէ պէրաակը էվգաֆը Հիւմայուն մանիւլաթի իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

ՊԻՐԻՆՃԻ ՀԱՖԹԱԼԸ

Գրյմէթը մուխամմինէսի

..8500., Պէտէլը միւզայէտէսի 5000 Թահթագալէաէ Խավաճէ Համկա մահալլէսինտէ Բահչանը օսգաղընտա պիր նիւմէրօլը չէհրի կիւզ զրուշ քիրալու ալթընտա պիր գօտրումը հավի տէրուհինտէ պիրէր կէտիկի միւսթէքեար քեարկիր պիր պակ տիւքեանդն նրսֆ հիսէսի. Մուսթաֆա։

..2500.. Պէտէլը միւզայէտէսի 2500 Իսկիւտարա Բաղար պաշը մահալլէսինտէ Միր օղլու օսգաղընտա 89 նիւմէրօլը իւչ օթայը ֆավի ախչակ պիր պակ մէնզիլին ալթընա իւչ հիսէսի. Հաճի Մամուտ։

13960., Նիւքսէք գալաթրրմտա Մէնլա Բիւրանի մահալլէսինտէ Թօբգաբու ճատտէսինտէ 142 միւքերրեր 142 միւքերրեր 142 նիւմէրօլը իւկ մուրագգամ իւչ պակ տիւքեան վէ պիր գրթա պաղչէնին սիւլս հիսէսէրի. Հաճի Անտէս։

..5000.. Պէշիքթաչտա Սիւլէյմանիէ մահալլէսինտէ Հիւլիւք ղիֆթիլիք ճատտէսինտէ 34 նիւմէրօլը Թահմինէն պէշ պին զրա մա թոթլըզ պիր գրթա թարլայը սիւլս հիսէսի. Հաճի Իսմէտ։

..,10000.. Կ՝ալթատա ճամի ճէտիտ մահալլէսինտէ Ֆէրմէնճէքլար ճատտէսինտէ 89 նիւմէրօլը ֆիվգինտէ պիր օտայը հավի քեարկիր պիր պակ գօնսուրքը տիւքեանդն սիւլս հիսէսի. Շեւքրի։

..1500.. Սկիւտարտա Սօլաքսինան մահալլէսինտէ Թօբխանէլի օղլը օսգաղընտա 53 նիւմէրօլը պիր պակ օթայը հավի պիր ախչակ մէնզիլին նրսֆ հիսէսէրի. Պուտիտ։

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԳԵՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքնիդ փայը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերու, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր անմրցելի ոճի գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կուսանա, քողք, քողքի մնտուկ, չարդարուած կողով, ծաղիկ՝ ֆիւռուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսանեկան մոմերու հոս վաճառատունը ուր ո՛չ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։ 50 15

ՍԻՍԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանքօ խանի տակ, թիւ 86

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՎԱՅԵԼՈՒՂ ՄՈԱԵՐՈՒ

ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՁԵՐՈՒ

ԵՒ

ՄԱՆԿԱՆՑ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵԼԻՆՆԵՐՈՒ

ՄԱՍՆԱԳԵՏ-ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՆ

ԱՐՄԵՆԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

որ երկար ժամանակ Նախկին Մկրտիչ էֆ. Հիւսէյինճեանի և վերջին տարիներս ալ Չամիչեան էֆ.ի վաճառատան մէջ նորանոր մոմեր կը հայթայթէր, այս անգամ վերջնականապէս հաստատուած է Պոլիս, Մահմուտ փաշա, Հաւուզը խանի տակ թիւ 45 վաճառատունը, ուր կը վաճառուին նաև ընտանեաց ու նորաձեւութեան վերաբերեալ այլ և այլ բազմաթիւ վաճառք, գլխարկի ծաղիկներ, փետուր, ձեռնոց, տանթէլա, գոռոգէլա, ֆէսթան, ֆիչու, եւն. եւն.։

Ամէն մարդ կը փափաքի գրամ չանիլ և չասերը դեռ չեն գիտեր որ անոր գաղտնիքը յաճախորդները գոհ ընելով անոնց սիրտը շահելուն մէջ կը կայանայ։

Քամանքօ խանի դիմաց, Հաւուզը խանի տակ, թիւ 45

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՅՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հրամանին ատկ ապատանող գաղթականներու գիտցման ծանրային համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսուհետև ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգև չը չանող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին եօթանասունհինգը պարգեւներու և ամորթիներու դիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը նոր ոգիով կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ՝ տոմսակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և անոնցմէ 62,500 թիւ պարգև ու ամորթի պիտի չանին։ Ինչպէս կ'երեւի ստորև հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ վար՝ երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան ստորաբաժանումներ ունին. ամբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին գին նշանակուած է օսմ. 2 ոսկի, կէսին՝ 1 օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրաժի յատուկ երեքական կտորի բաժնուած է։ Ցիչեալ կտորակաւոր տոմսակները՝ մէջիտիէն 19 զրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 72 զրուշ է, մէջ քառորդինը՝ 36 զրուշ, իսկ մէկ ութերորդը՝ 18 զրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիին և կամորջի գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն մեծաքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ զեղչերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին՝ 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 9. 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %էն 10, և 10.001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն՝ %ին 12ը։ Հերթրորդ թիրաժը պիտի կատարուի 1324 Յուլիս 1ին, Հանրագրաւ Շնորհաւորանի նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի Վարչական Խորհուրդի անդամներուն, հաշուակալին և ելմտական. հաշուակալութեանց Ատեանին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մը։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքայի վիճակահանութեան յայտագիր

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ		
1	600000	600000	1	300000	300000	1	300000	300000
1	200000	200000	1	100000	100000	1	00000	100000
1	100000	100000	3	40000	20000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000	3150	200	630000
3150	200	630000	——		——	——		——
——		——	3500		1710000	3500		1710000
3500		2170000						

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ		
1	300000	300000	1	300000	300000	1	400000	400000
11	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
5	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
——		——	——		——	——		——
3500		1710000	3500		1710000	3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբ.ի սկիզբը) Հատ ոսկին 100էն Հմգ.մամբ		
1	400000	400000	1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000	3150	200	630000
——		——	——		——	——		——
3500		1810000	3500		1810000	3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվարի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ			ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փետր.ի սկիզբը) Հատ Ոսկին 100էն Հմգ.մամբ		
1	500000	500000	1	600000	600000	1	1200000	1200000
1	200000	200000	1	200000	200000	1	500000	500000
1	100000	100000	1	100000	100000	1	400000	400000
2	40000	80000	2	40000	80000	1	300000	300000
5	20000	100000	5	20000	100000	1	200000	200000
15	10000	150000	15	10000	150000	10	100000	1000000
50	4000	200000	50	4000	200000	20	40000	800000
3275	400	110000	275	400	110000	65	20000	1300000
150	200	630000	3150	200	630000	300	10000	3000000
——		——	——		——	750	4000	3000000
3500		2070000	3500		2170000	1250	800	1000000
						21600	200	4320000
						——		——
						24000		17020000

ՀԱՍՈՅԹ

	Ոսկին 100էն		
Երբ քանչիւրը երկու օսմ. ոսկիի արժէքով շրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,00	Շահող թիւերուն համար տրուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
		Գաղթականներու ցան նպաստներուն պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
		Պետական և զարգացման ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000		50,000,000

Ձ. ՀԱՆԻՏԱՐԷՔԻՆԻ ՄԵՀՄԷՏ ԹԷՎՖԻՔ, ՀԱԳԳԷԼ ՁԷՄԱԼ ԵՒ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Նոր Բօսքոհանէհի գիմացը Ֆէրուճ պէյ խանին մէջ, թիւ 13-15

Պատիւ ունինք ծանուցանել թէ ընկերութիւնս Օսմ. և օտար երկիրներէ ամէն տեսակ ապրանքներ կը ներածէ, հրապարակի գիներու մասին տեղեկութիւնը տալու, անչարժ կալուածներու վրայ փոխառութիւն և փոխատուութիւն կ'ընէ, կառավարական պաշտօնատուներուն հետ ամէն տեսակ գործառնութիւն կը կատարէ, կալուածներու առուծախի, և փոխանցումի ինչպէս նաև փոխանցումի գործառութիւններ կ'ընէ, ամէն լեզուէ պատ. գրութիւններ կը պատրաստէ և վկայեալ փաստաթուղթերու մէջ որ ամէն տեսակ գաղտեր կը տառանձնէ։ Շէնքերու չինութիւնը և յարդարումը կը հանձնէ, զրոս միւնոյն խղճմտութեամբ և ուղղամտութեամբ կը կատարէ։

12—3

Առաջին այցելութիւնը ՁՐԻ Է

ՏՕՔԹՕՐ

ԳԱՌԼՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՒՐՈՏԻՊԵԱՆ

ԵՒ

ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅ

ԱԽՏԵՐՈՒՆ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԸ

Ծննդական և աբորտիտեան գործարաններու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկ Տոքթ. Գառլօ Յակոբեան գիտական վերջին նորութեանց շնորհիւ ուանց ցաւ պատճառելու ենթակային հիմնապէս կը բժշկէ Գրանկոյտ, հին և նոր ՇԷՐՄՄԻՐՈՒԹԻՒՆԸ, առնական անկարողութիւնը և սեռամոլութիւնը, ինչպէս նաև երկու սեռի վերաբերեալ աբորտիտեան և ծննդական հիւանդութեանց ամէն տեսակները և կանանց արգանդային հիւանդութիւնները։

Ամէն օր, դէս օրեն վերջ, բացի կիրակի օրեն, կը գտնուի Պահճէ-Գարբ. ճարարա խանաս Հանի Գէիրի անկիւնը, թիւ 18, Մերճամերճեան-Պիանճի դեղարանը։

Ուրբաթ օրերը ձրի

ՄԵՐ

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանքի փոխադրող հոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեղի	Նպլդօգրիս
Մինիս	Էմիլյսիս
Բարսիս	Գուլգիրիս
Թէյլեր	Մօտրիս
Նարաօճ	Ֆայլի
Նավարին	Ֆարոս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, եղեկապանութեամբ կը լուսաւորուին և կրնան ճամբորդներու համար տեղաւորեալ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ քանանոփակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղաւորեալ չունին։

Սղերլին

Կ. Պոլսէ Լիվրոյ Ա. կարգի գին է 15

» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Դաղթիդոյ ապրանքը հասնելու համար իրենց հրամանագները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւատանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՒ եւ ԸՆԿ. Գործակալք

Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ ԸՆԿ.

31 Ճէյմս Սթրիդ, Լիվրոյ